Verneområdestyret
for Trollheimen

Møteinnkalling

Utvalg:	**Verneområdestyret for Trollheimen**
Møtested:	, Trollheimstunet i Helgetunmarka, Rindal kommune
Dato:	03.10.2022
Tidspunkt:	10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Oppmøte ved parkeringen til Langvatnet / Trollheimstunet kl 10:00
Møtet vil bli holdt i Lavvoen på Trollheimstunet.
Forventet retur til Parkering er kl 14:00

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
	Saker til behandling		
ST 36/2022	Godkjenning av møteinnkalling og sakliste		
ST 37/2022	Valg av to til å godkjenne møteprotokoll sammen med leder		
ST 38/2022	Referat sak		
	Saker til behandling		
ST 39/2022	Svartåmoen naturreservat - søknad om gjenoppbygging av gamle Fiskjassetra - gnr/bnr 16/20 og 27 Surnadal - Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen		2021/13431
ST 40/2022	Svartåmoen naturreservat - Vurdering fra styret om ferdsel med hest innenfor naturreservatet		2022/7607
ST 41/2022	Svartåmoen naturreservat - Dispensasjon for bruk av hest til transport av materiale og utstyr til skogsbu på Slettåmoen - Anders Sæther Moen		2022/7607
ST 42/2022	Støtte til søknad om autorisasjon - Besøksenter skog - iTrollheimen AS		2022/9358
ST 43/2022	Delegert sak		
DS 71/2022	Innerdalen landskapsvernområde - Dispensasjon for motorferdsel for frakt av filmutstyr til Renndølsetra - 71 Team		2022/8312
DS 72/2022	Innerdalen landskapsvernområde - endringer i vedtak om motorferdsel til Renndølsetra		2022/8312
DS 73/2022	Trollheimen landskapsvernområde - dispensasjon for scooterkjøring for transport av utstyr til hytte i Vindøldalen - Ola Guttorm Sæther		2022/8763
DS 74/2022	Trollheimen landskapsvernområde - Dispensasjon gitt for helikoptertransport av pipe med beslag til gjeterbu i Giklingdalen - Nils Erik Lehne		2022/9273
DS 75/2022	Trollheimen landskapsvernområde - Dispensasjon for bruk av helikopter for samling av rein til slakt - Trollheimen sijte		2021/9938
	Saker til behandling		
ST 44/2022	Eventuelt		

ST 36/2022 Godkjenning av møteinnkalling og sakliste
ST 37/2022 Valg av to til å godkjenne møteprotokoll sammen med leder
ST 38/2022 Referat sak

Verneområdestyret
for Trollheimen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2021/13431-0 **Saksbehandler:** Roar Pettersen **Dato:** 16.09.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	39/2022	03.10.2022

Svartåmoen naturreservat – søknad om gjenoppbygging av Fiskjassetra – gnr/bnr 16/20,27 i Surnadal kommune

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gir verneområdestyret for Trollheimen matrikkelhaver til gnr/bnr 16/20,27 Langlisetra/Alvstusetra **ikke** dispensasjon for gjenoppbygging av seterfjøs og seterhus på stølen til tidligere Fiskjassetra i Svartåmoen naturreservat.

Begrunnelse:
Tiltaket vurderes både å være i strid med verneformålet for Svartåmoen naturreservat og ha slikt omfang at det vil påvirke verneverdiene nevneverdig.
En dispensasjon vil bidra til å etablere en **presedens** for forvaltningen av Svartåmoen naturreservat.

--- slutt på innstilling ---

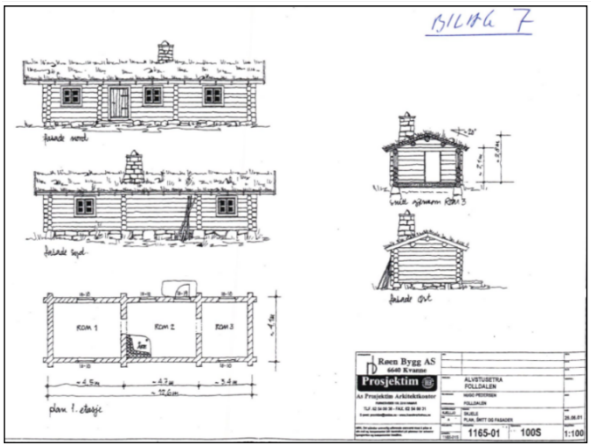
Dokumenter i saken

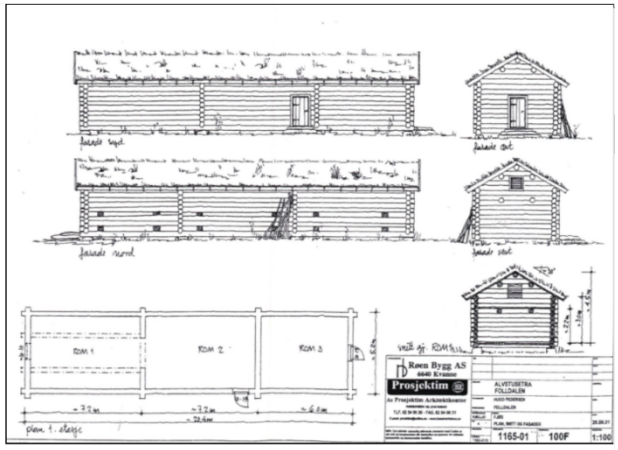
Vedlegg

1. *Svartåmoen naturreservat - søknad om gjenoppbygging av gamle Alvstusetra / Fiskjassetra - Surnadal 16/20 og 27 - Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen*
2. *Kartbilag til søknaden*
3. *Svartåmoen naturreservat - søknad om gjenoppbygging av Fiskjassetra på gnr/bnr 16/20 og 27 i Surnadal kommune - Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen*
4. *Vedtak Svartåmoen naturreservat - behandling av saken utsettes til etter befaring - gjenoppbygging av gamle Alvstusetra / Fiskjassetra - Surnadal 16/20 og 27*
5. *Uttalelse Surnadal kommune- søknad om gjenoppbygging av Alvstusetra / Fiskjassetra - Surnadal - Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen*

Saksopplysninger

Det er mottatt søknad 21.12.21 fra Inge Erlend Grøndalen (adv.) på vegne av Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen om gjenoppbygging av Fiskjassetra i Folddalen på gnr/bnr 16/20,27 i Surnadal kommune. Det er søkt om gjenoppbygging av både seterhus og seterfjøs

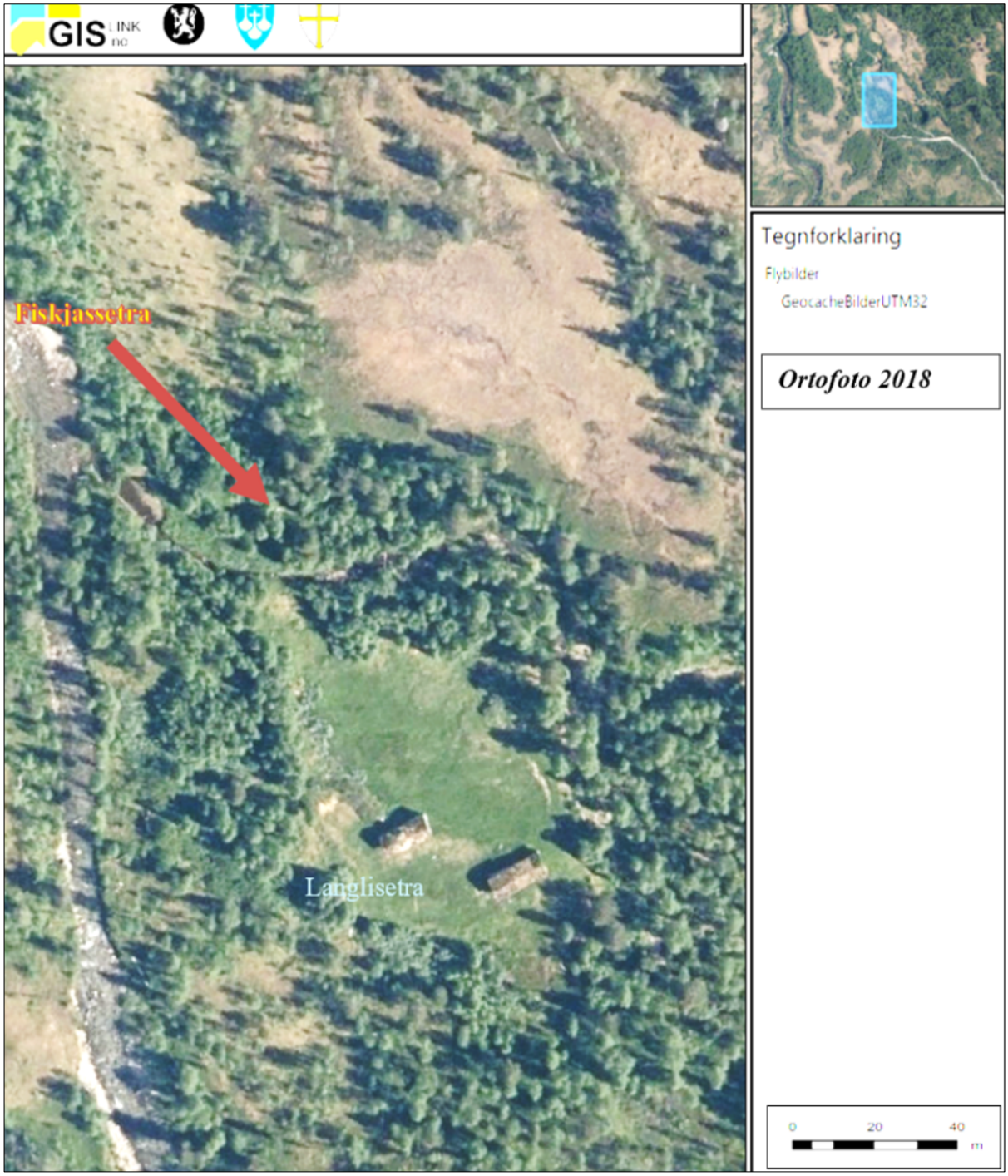
Verneområdestyret for Trollheimen tok søknaden om gjenoppbygging av Fiskjassetra opp til behandling i møte 28.03.2022 og vedtok følgende, jf. sak 16/2022:

> Behandlingen av saken utsettes i påvente av at Verneområdestyret for Trollheimen har foretatt nødvendig befaring av det aktuelle området i løpet av barmarkssesongen 2022.
>
> Søker henstilles om å supplere søknaden med en landbruksfaglig vurdering av setringsprosjektet og en uttalelse fra Mattilsynet med de krav som stilles ved eventuell produksjon og levering av matvarer fra Langlisetra til Trollheimshytta.

- Søker har supplert søknaden med en uttalelse fra Surnadal kommune. Kommunen stiller seg positiv til virkningen av seterdrift som ledd i en satsing på lokalmat og reiseliv samt skjøtsel av kulturlandskap om seterdrifta blir tatt opp igjen på den aktuelle eiendommen. Det vises til den nasjonale prioriteringen av seterdrift herunder ordningen med driftstilskudd osv. Videre påpekes behovet for avklaringer med potensiell kjøper av produktene samt Mattilsynets krav.
  Kommunen viser i deler av sin uttalelse til bestemmelsene og formålet i forskriften for Trollheimen landskapsvernområde (LVO). Formålet og bestemmelsene i LVO er vesentlig mindre omfattende enn for omsøkte arealer i Svartåmoen som er vernet som naturreservat. Formålet i verneforskriften for Svartåmoen naturreservat hjemler heller ikke skjøtsel av kulturlandskapet, jf. kap. III og IV.
- Søker har ikke supplert søknaden med en uttalelse fra Mattilsynet.

Langlisetra, med 4,1 daa slåttemark og 5 daa restaureringsareal omkring dette, er omfattet av vedtatt skjøtselsplan 2021 – 2025, se bilde. Langlisetra har vært og er under restaurering både for seterhuset og seterfjøset, jf. søknader om uttak av never og furu i reservatet for bruk til restaureringen mv. Utvendig restaurering herunder tak var altoverveiende sluttført under verneområdestyrets befaring 30.08.2022.

Gjeldende skjøtselsplan for Langlisetra/Alvstusetra er nyrevidert av eksternt organ etter en rekartlegging av naturmangfoldet på seterstølen i området i 2020 og i samråd med grunneier og forvalter. Skjøtselen og utviklingen i naturmangfoldet på seterstølen i foregående planperiode er evaluert og dokumentert i skjøtselsplanen.

GIS INK
Fiskjassetra
Langlisetra
Tegnforklaring
Flybilder
GeocacheBilderUTM32
Ortofoto 2018
0
20
40
m

Verneområdestyret for Trollheimen behandlet den nyreviderte skjøtselsplanen i møte 29.06.2021 og vedtok følgende, jf. sak 24/2021:

Dispensasjonen til slått på Langlisetra/Alvstusetra videreføres for perioden 2021 – 25 med avgrensninger, mål, tiltak og vilkår gitt i kapitlene 2.8 – 2.9 og første avsnitt i kapittel 2.7 i skjøtselsplanen av 2021.

Dispensasjonen til slått utvides ikke til arealene omkring Fiskjassetra, jf. kap. 2.7 siste avsnitt i skjøtselsplanen av 2021.

Begrunnelse:

- For Svartåmoen naturreservat «*er formålet med fredinga å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen.*».
- Eksisterende areal som har hatt dispensasjon for restaurering og slått er allerede gitt høy vekt for størrelse (4,1 daa) til verdibegrunnelsen for det arealet som er under restaurering som «slåttemark», jf. lokalitetsbeskrivelsen for Naturbase.
- Erfaringene med skjøtsel av arealet det har vært dispensert for siden 2014 har vært mangelfullt mht. beiting og beitetilgang. Det sammen sett med bakgrunn i verdibegrunnelsen for arealet: «*svak verdi som følge av lavt beitetrykk med påfølgende dominans av sølvbunke.*»

Dispensasjonen til inngjerding av slåttemarka omkring Langlisetra/Alvstusetra videreføres fram til 2025 med de samme vilkår og begrunnelse som vedtatt i verneområdestyret i 2017.

Historikk

Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen har tidligere søkt om gjenoppbygging av Fiskjassetra i 1993, 2000 og 2002. *Søknadene har henholdsvis vært behandlet etter verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde og verneforskriften for Svartåmoen naturreservat.* ***Samtlige søknader om gjenoppbygging er avslått. Avslagene har videre vært påklaget og klagebehandlet av daværende direktoratet for naturforvaltning. Direktoratet avslo klagen sist 10.12.2003*** *da det ikke fant grunnlag for å omgjøre vedtaket fra forvaltningsmyndigheten, jf. ref. 2003/14110/MIEK, Fylkesmannen i Møre og Romsdal.* ***Direktoratets avgjørelse er endelig og kan ikke påklages.***

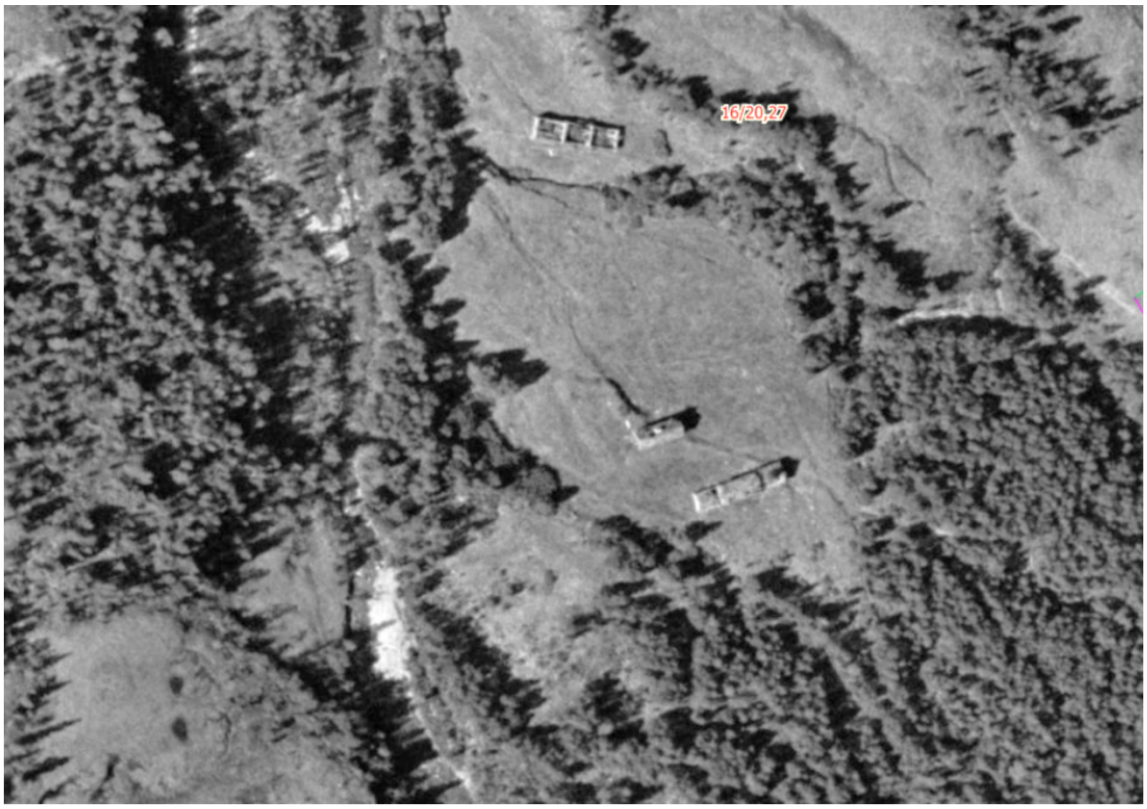
Det er videre fra daværende Fylkesmannen i Møre og Romsdal gitt en bemerkning om at en er positiv til setring og at det anbefales å arbeide videre med saken for å ta opp setring på Langlisetra. *«I første omgang vil det være naturlig at Hugo Pedersen starter opp ett forsøk med å ta innover dyr for å starte opp en produksjon av produkter til Trollheimshytta.* ***Dette bør i første omgang skje i forhold til eksisterende bygninger og innvending tilpasning av disse****. I verneforskriften for landskapsvernområdet står det at det kan tillates nye seteranlegg der det er nødvendig. Det er derfor naturlig at det opparbeides et erfaringsgrunnlag for å eventuelt synliggjøre behovet for nye driftsbygninger.»*

Fylkesmannen har anbefalt søker: *«Å starte arbeidet med å ta kontakt med Gjelsetra ved Jøldalshytta for erfaringsutveksling, kontakt med landbrukskontoret for hjelp, og kontakt med næringsmiddeltilsynet om krav som stilles. Fylkesmannen må legge næringsmessige og realistiske vurderinger til grunn for sin saksbehandling, og må i det blant annet ha en faglig uttale fra landbruksmyndigheten, for å kunne gi en eventuell tillatelse etter § IV punkt 1.3 a) til tilpasning av eksisterende bygninger og eventuelt nye bygninger og eventuelt nye bygninger.»*

Videre har Trollheimsutvalget gitt en forventning til søker at søker sammen med en eventuell ny søknad leverer en landbruksfaglig vurdering av setringsprosjektet, jf. møte 4 – 5.09.2003.

Ortofoto 1.07.2004

Ortofoto 14.07.1963 med tuftene etter seterfjøset på Fiskjassetra synlige.

Setringa på Fiskjassetra ble avsluttet i 1907. Seterhuset ble deretter solgt til Trondhjems Turistforening i 1917 og flyttet til nåværende lokalitet ved tunet på Trollheimshytta. Langlisetra tilhørte da annen eiendom. På Langlisetra ble den tradisjonelle setringa med melkekyr osv. avsluttet midt på 1950-tallet. Langlisetra er senere ervervet av tidligere eier fra søkers eiendommen.

Setervollen på Langlisetra har etter opphør av setringa i drøye 60 år vært beitet av rein og sau og enkelte år delvis slått. Det ble gitt dispensasjon fra vernebestemmelsene for videre slått i 2014 og inngjerding i 2017 med virkninger fram til 2025, jf. verneområdestyrets sine vedtak sist av den reviderte skjøtselsplanen i 2021. Slåttemarka har i foregående og første skjøtselsplanperiode vært høstbeitet av noen få ungdyr av storfe, NRF, enkelte år. Skjøtselsplanens tiltak fraråder med begrunnelse beiting av tunge storferaser slik som NRF, jf. kap. 2.9.2.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har med virkning fra 1.012.2020 i medhold av Naturmangfoldloven (NML) § 62 delegert forvaltningsmyndigheten og gitt vedtekter for forvaltningen av verneområdene i Trollheimen herunder Svartåmoen til Verneområdestyret for Trollheimen. Verneområdestyret for Trollheimen har videre i møte 4.03.20 delegert til verneområdeforvalterne myndighet til å behandle saker i henhold til med verneforskriftenes generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis, jf. VOS sak 6/2020.

Verneformål

Forskrift om vern av Svartåmoen naturreservat av 17.12.1999

Formålet med vernet er angitt i pkt. III:

> "Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen."

Etter verneforskriften pkt. IV nr. 3 må det bl.a. ikke:

> "setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar…"

Etter verneforskriften pkt. V nr. 6 er vernereglene ikke til hinder for:

> "Vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet."

Forvaltningsmyndighetene kan gjøre unntak fra verneforskriften etter kap VIII:

> "når formålet for fredinga krev det, og dessutan for vitskaplege undersøkingar, arbeid som er særleg viktig for samfunnet og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga."

Ved behandling av eventuelt unntak fra verneforskriften etter kap. VIII kan søknaden vurderes i henhold til bestemmelsene i naturmangfoldlovens (NML) § 48. (dispensasjon fra vernevedtak) Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det:

1. ***ikke strider mot vernevedtakets formål.***
   Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene.
   I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.
2. ***ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig***
3. *eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig*
   I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretakelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

NML § 48 1. avsnitt åpner for dispensasjon til tiltak som ikke strider mot verneformålet (1) og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig (2). Begge vilkår må være oppfylt

Det følger imidlertid ikke av dette at dispensasjon skal gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instrukser fra overordnet myndighet spiller inn. Dispensasjonsbestemmelsen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. Bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Alle dispensasjoner må vurderes etter de miljørettslige prinsippene i §§ 8 – 12, jf. § 7. I utgangspunktet er slik vurdering kun nødvendig om en ønsker å gi dispensasjon.

Forvaltningsplan

Det er foreligger følgende relevante retningslinjer i forvaltningsplanen for verneområdene i Trollheimen mht. behandlingen av søknader om bygging og gjenoppbygging, jf. kap. 4.7.3:

> *Nybygging er etablering av nye bygninger, eller gjenoppbygging / restaurering av bygninger der byggets forfall er kommet så lang at det meste av opprinnelige bygning må erstattes.*

Generelt åpnes det ikke for nybygg, men det kan gis tillatelse til gjenoppbygging av bygninger og anlegg som er ødelagt av brann eller naturskade. Slike nye bygg skal i utgangspunktet være lik den gamle med hensyn til areal og størrelse. Det kan også etter vurdering åpnes for oppsett av nye bygg til erstatning for eksisterende bygg ved renovering.

Ved særskilte behov knyttet til tradisjonell landbruk / reindrift og turistforeningsdrift kan det åpnes for nybygg.

Etter tidligere råd fra Fylkeskonservatoren gis det ikke dispensasjon for oppføring av nye bygninger på gamle tufter. Alle nybygg krever behandling etter verneforskrift.

Presedens

I Trollheimens 4 verneområder ligger et betydelig antall bygg og bygningsrester som tidligere har hatt funksjon som setre herunder også flere som ligger i området med de strengeste vernebestemmelsene, Svartåmoen naturreservat. En dispensasjon for gjenoppbygging av et seteranlegg hvor driften ble nedlagt i 1907 med delvis salg av bygningsmassen i reservatet vil åpne for og skape en presedens for behandlingen av framtidige søknader om gjenoppbygging.

Vurdering

Bestemmelsene i verneforskriften for Svartåmoen naturreservat har ikke spesifiserte dispensasjonsbestemmelser som åpner for dispensasjon til gjenoppbygging av Fiskjassetra. Søknaden må behandles med henblikk på eventuelt unntak fra bestemmelsene i verneforskriften, jf. kap. VIII. «*Forvaltningsstyresmakta kan gjere unntak frå forskrifta når formålet for fredinga krev det, og dessutan for vitskaplege undersøkingar, arbeid som er særleg viktig for samfunnet og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga.»* Søknaden må da innledningsvis vurderes i henhold til bestemmelsene i naturmangfoldlovens (NML) § 48 (dispensasjon fra vernevedtak). NML § 48 1. avsnitt åpner for dispensasjon til tiltak som ikke strider mot verneformålet (1) og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig (2). ***Begge vilkår må være oppfylt***, jf. Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet M106-2014.

1. *«Vernevedtakets formål. Formålet med fredingen er å sikre et skogområde med alt naturlig plante- og dyreliv», jf. kap. III.*
   På det grunnlaget har verneforskriften 7 bestemmelser hvorav følgende har relevans i den aktuelle saken:
   nr. 1 første, andre ledd og tredje ledd*: «Vegetasjon, medrekna daude buskar og tre, er freda mot skade og øydelegging. Det er forbode å fjerne planter eller plantedelar frå reservatet. Nye planteartar må ikkje førast inn.»*
   nr. 3 første og tredje ledd*: «Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båtar, framføring av kloakkleidningar og*

luftleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller tilførsel av konsentrert forureining, tømming av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske plantevern- eller skadedyrmiddel. Opplistinga er ikkje fullstendig.»

Den omsøkte gjenoppbyggingen av Fiskjassetra med tilhørende nødvendige arealdisponeringer vurderes å ha slikt omfang og konsekvens at det både vil påvirke verneverdiene nevneverdig og være i strid med verneformålet i Svartåmoen naturreservat. Det foreligger heller ikke *«sikkerhetshensyn eller hensyn til vesentlige samfunnsinteresser som gjør det nødvendig»* med dispensasjon for omsøkte gjenoppbygging. Søknaden behandles følgelig ikke videre med hensyn til bestemmelsene i NML §§ 8 – 12, jf. § 7 og Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, Miljødirektoratet M106-2014.

En dispensasjon vil videre bidra til å etablere en **presedens** for forvaltningen av Svartåmoen naturreservat og verneområdene i Trollheiemen. Det vil åpne for endringer innenfor verneområdet som på sikt vil øke den nevneverdige påvirkningen av verneverdiene.

Advokat Inge Erlend Grøndalen (H)

MOTTATT
21 DES. 2021
Steinkjer
Statsforvalteren i Trøndelag

MNA
(H) =Møterett ved Høyesterett
Brugata 2B
Postboks 93
N-2501 Tynset
Tlf. + 47 62 48 02 30
Mob 907 45 785
Fax +47 62 48 20 06
grondalen@advokatbyraa.no
post@advokatbyraa.no

Verneområdestyret for Trollheimen
Postboks 2600
7734 Steinkjer

17.12.2021

Søknad om gjenoppbygging av Gamle Alvstusetra/Fiskjasetra

På vegne av Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen (Pedersen), så vil jeg søke om gjenoppbygging av Gamle Alvsutsetra/Fiskjasetra i Folldalen på deres eiendom, gnr. 16 bnr, 20 og 27 i Surnadal kommune.

Gamle Alvstusetra/Fiskjasetra ligger i Svartåmoen naturreservat, etablert ved kgl. res. 17. desember 1999. Gamle Alvstusetra/Fiskjasetra var tidligere del av Trollheimen landskapsvernområde. Pedersen har i dag Langliseter i nærheten, som består av seterhus og fjøs, hvor de driver setring ved beite av storfe, og de leier ut seterhus til jakt. Hva som søkes gjenoppbygd er gammelt seterhus og gammelt seterfjøs på nærliggende Gamle Alvsutsetra/Fiskjasetra, hvor det gjenstår tufter.

bilag 1: kart.

Søknad 18. januar 1993

Pedersen søkte Fylkesmannen i Møre og Romsdal om samme gjenoppbygging 18. januar 1993, etter landskapsvernområdets verneforskrift. Søknaden ble avslått av fylkesmannen

15. juni 1993, som fant at:

> «*På bakgrunn av det som er nevnt foran må deres søknad bli vurdert som nyoppføring av bygning. Vi kan heller ikke se at det her er snakk om oppføring av seteranlegg som er nødvendig tiltak for deres næringsutøvelse (jmf. punkt 1.3 a). Skulle det bli aktuelt med tradisjonell seterdrift i området, vil det kunne skje ved bruk av eksisterende seteranlegg (Langlisetra).* (vedtak s. 2 øverst)

bilag 2: Fylkesmannen i Møre- og Romsdals vedtak 15. juni 1993.

.

Pedersen påklaget vedtaket, men klagen ble ikke sluttbehandlet.

Søknad 1. september 2000

Pedersen søkte Fylkesmannen i Møre og Romsdal på nytt om samme gjenoppbygging 1. september 2000, etter naturreservatets verneforskrift. Fylkesmannen avslo søknaden ved vedtak 25. oktober 2001. Fylkesmannen fant i likhet med i sitt vedtak 15. juni 1993 at det var nyoppføring av bygning, videre begrunnet den sitt avslag med at:

> «*Når det finnes bygninger på Langlisetra som kan benyttes til den tenkte stølsdriften, kan det ikke gis dispensasjon til gjenoppbygging med argumentasjon stølsdrift.*» (vedtak s. 2 nederst)

bilag 3: Fylkesmannen i Møre- og Romsdals vedtak 25. oktober 2001.

Pedersen påklaget vedtaket, og Direktoratet for naturforvaltning fant ved vedtak 12. februar 2002 ikke grunn til omgjøring, og begrunnet med at det ikke var nødvendig for seterdrift:

> «*Klager har således mulighet til utleie i forbindelse med jakt og tradisjonell seter- eller stølsdrift på eksisterende seter. På denne bakgrunn kan gjenoppføring vanskelig ses som nødvendig.*" (vedtak s. 4 midten)

bilag 4: Direktoratet for naturforvaltnings vedtak 12. februar 2002.

Henvendelse til statsforvaltningen 9. august 2002

Pedersen rettet ny henvendelse til Staten om samme gjenoppbygging 9. august 2002, og i brev fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal 10. desember 2003, bemerket Staten ar den er positiv til setring, og anbefalte Pedersen å arbeide videre med saken;

> «*Utvalget er positiv til setring, da dette er med på å bevare naturgrunnlaget og styrke formålet med vernet.....Fylkesmannen vil med dette anbefale Hugo Pedersen til å arbeide videre med saken for å ta opp setring på Langlisetra.*» (s. 2 midten)

bilag 5: brev fra Fylkesmannen i Møre- og Romsdal 10. desember 2003.

Begrunnelse for søknaden

Pedersen vil anføre at gjenoppbygging er nødvendig for seterdrift, jf verneforskriften punkt IV 3. Det vil gjenskape et helhetlig setermiljø, og styrke næringsgrunnlaget for gården. Seterhuset trengs for videreforedling av meieriprodukter, lager, og overnatting arbeidshjelp. Fjøset trengs for dyr, foring, melking, og lager utstyr/redskap. Dette lar seg ikke gjøre med eksisterende bygninger, særlig gjelder det melkeproduksjon. De hadde fire kviger på beite der sommeren 2021, dette var vellykket, og de vil øke antallet. De planlegger melkeproduksjon på setra. Dette mener de er gunstig utvikling av deres landbruk, fordi setring gir deres produkter et kvalitetsstempel. For dette, så trenger de

gjenoppbygging av Gamle Alvstusetra/Fiksjasetra, seterhus og seterfjøs søkes gjenoppført slik som det var. Videre, så er det deres syn at slik gjenoppbygging ikke vil endre naturmiljøet.

bilag 6: modell.

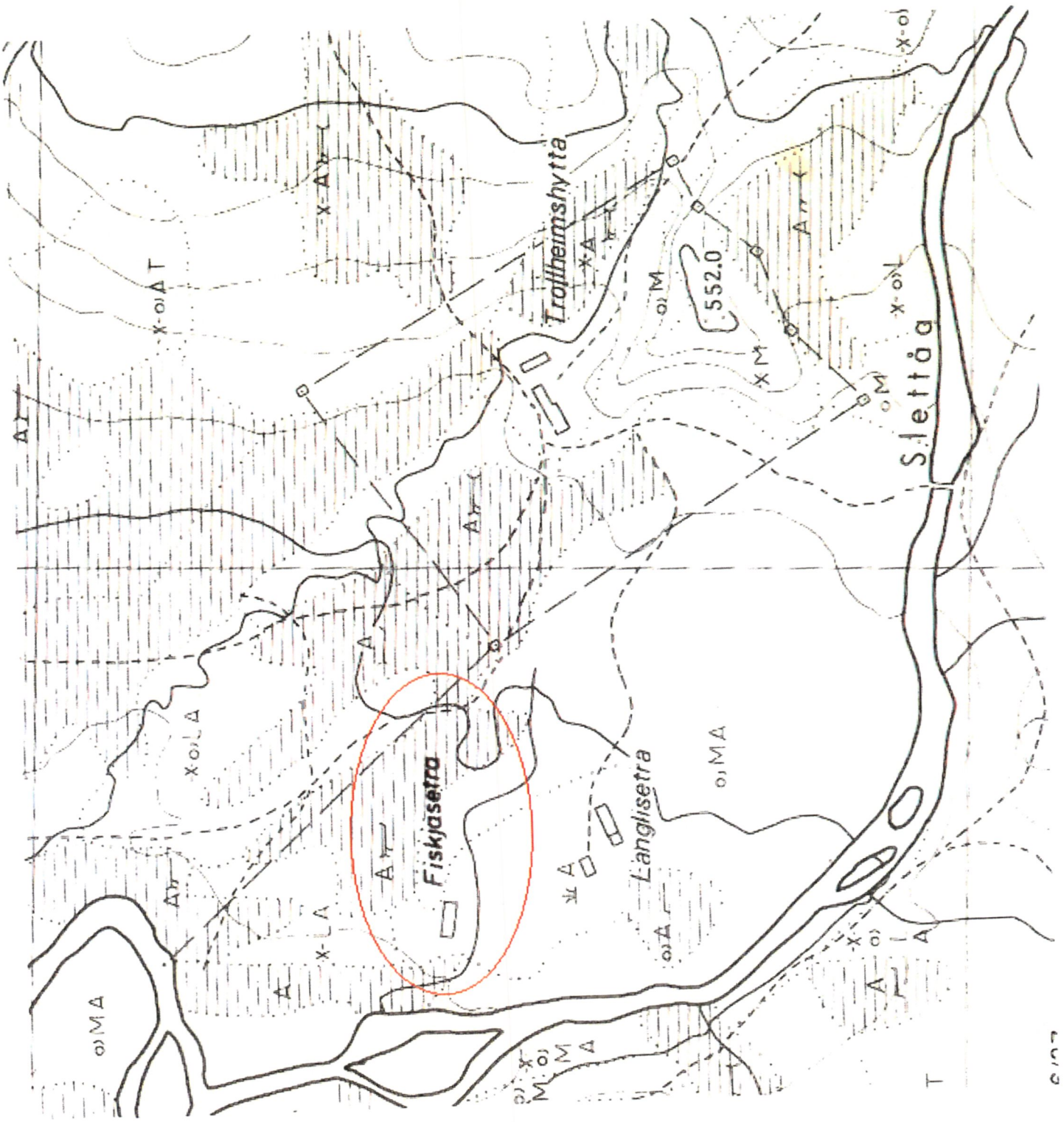
bilag 7: tegninger.

Dersom verneområdestyret ønsker ytterligere opplysninger/dokumenter, bes dette etterspurt, så vil det bli ettersendt.

Med hilsen

Inge Erlend Grøndalen

BILAG 1

BILAG 2

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Jorunn Fiske Pedersen
og Hugo Pedersen

6653 ØVRE SURNADAL

712

Adresse: Fylkeshuset, 6400 Molde
Telefon: (072) 58 000*
Telefax: (072) 58 510

Vår ref: 93/00716 471.382 LOL/10.byg Molde 15. juni 1993

VEDR. SØKNAD OM GJENOPPFØRING AV SETERHUS PÅ ALVSTUSETRA GNR 16 BNR 20 OG 27 INNENFOR TROLLHEIMEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE I FOLLDALEN, SURNADAL KOMMUNE.

Vi viser til deres søknad datert 18. januar d.å, og samtaler mellom Hugo Pedersen og Lars Olav Lund.

Søknaden gjelder "restaurering og gjenoppbygging av Alvstusetra på gnr 16, bnr 20 og 27 i Folldalen, Surnadal kommune." Søknaden er ikke sendt til kommunen som ordinær byggesak, men er fremmet overfor fylkesmannen for å få saken vurdert etter verneforskriften for Trollheimen.

I utgangspunktet er det forbud mot å oppføre bygninger innenfor landskapsvernområde. Dette fremgår av verneforskriftens *punkt IV 1.1 a)*, hvor det heter:

"Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes

a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av luftleidningar, jordkablar og kloakkleidningar, bygging av vegar, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, lausbryting og fjerning av stein, mineral eller fossilar, bergverksdrift, vassdragsregulering og sprøyting med kjemiske midlar mot lauvtreoppslag. Opplistinga er ikkje fullstendig.

Forskriften er imidlertid ikke til hinder for vedlikehold av bygninger (pkt. 1.2 a) eller gjenoppføring av bygninger som er gått tapt ved brann eller naturskade (pkt. 1.2 b). Forfall som følge av manglende vedlikehold regnes ikke som naturskade.

Verneforskriftens punkt 1.3 a) åpner dessuten for oppføring av nye seteranlegg når dette er nødvendig for tradisjonell næringsutøvelse og ikke kommer i strid med verneformålet.

fakt

Dere er eiere av Langlisetra, som i dag består av seterhus og fjøs. Alvstusetra låg like ved Langlisetra, men seterbygningene er flyttet/forfalt. Seterskjelet på Alvstusetra ble flyttet til Trollheimshytta i 1890-åra, og er fortsatt i bruk som drenghus. På seterstølen ligger det igjen noen få tømmerstokker som minne om seterfjøset.

For å få en faglig vurdering av deres byggeplaner har vi vært i kontakt med fylkeskonservatoren i Møre og Romsdal v/ B. Jørughnes. Etter fylkeskonservatorens oppfatning vil det være av liten kulturhistorisk verdi å gjenoppføre nye bygninger på gamle tufter. Tuftene er å betrakte som

kulturminne på lik linje med fangstanlegg o.l, og vil vitne om tidligere aktiviteter og tradisjon i området.

Seterdrifta på Alvstusetra ble avsluttet i 1912, og seterskjelet ble som nevnt flyttet til Trollheimshytta. I og med at det har gått så lang tid siden setra ble nedlagt og seterbygningene flytta/forfalt, vil gjenoppføring av nytt seterhus på de gamle tuftene ikke kunne betraktes som videreføring av en tradisjon. Etter vår vurdering kan byggeplanene heller ikke defineres som restaurering, vedlikehold (jmf. punkt 1.2 a) eller gjenoppføring som følge av naturskade (jmf. punkt 1.2 b).

På bakgrunn av det som er nevnt foran må deres søknad bli vurdert som nyoppføring av bygning. Vi kan heller ikke se at det her er snakk om oppføring av nytt seteranlegg som et nødvendig tiltak for deres næringsutøvelse (jmf. punkt 1.3 a). Skulle det bli aktuelt med tradisjonell seterdrift i området, vil det kunne skje ved bruk av eksisterende seteranlegg (Langlisetra).

Vi mener at dispensasjon i den aktuelle byggesak må vurderes etter verneforskriftenes punkt IV 6, hvor det heter at *"forvaltningsstyresmakta kan gjera unntak frå vernereglane for vitskaplege undersøkingar og arbeid av vesentleg verdi for samfunnet og i spesielle tilfeller når det ikkje strir mot føremålet med vernet.*

Det er ikke tilfeldig at verneforskriftene inneholder et generelt byggeforbud i området. Den generelle unntaksbestemmelsen i IV 6. skal bare brukes i helt spesielle tilfeller, og en forutsetning for bruk av denne er at det ikke setter verneformålet i fare. Dette betyr at punkt IV 6 kun gir hjemmel for bagatellmessige og forbigående aktiviteter, ikke for tiltak av varig karakter.

Samarbeidsutvalget for Trollheimen har også gjennom sin tilrådning holdt fast på at fortolkningen av "spesielle tilfeller" skal praktiseres relativt strengt, slik at ikke verneverdiene i området på sikt uthules og blir skadelidende. Vi vil i denne sammenheng vise til deres tidligere søknad om oppføring av jakthytte, hvor fylkesmannen på bakgrunn av samarbeidsutvalgets tilrådning avslo med hjemmel i verneforskriftens punkt 1.1 a).

Vi kan ikke se at gjenomføring av byggeplanene vil representere noen kulturhistorisk verdi eller at det her foreligger spesielle forhold som tilsier at dispensasjon kan gis i medhold av verneforskriftens punkt IV 6.

På et prinsippielt grunnlag og i medhold av punkt IV 1.1 a) i verneforskriften må vi derfor avslå deres søknad om oppføring av nytt seterhus på Alvstusetra.

Vi vil minne om at også eksisterende seteranlegg er å betrakte som kulturminne. I følge kulturminneloven og plan- og bygningsloven kan en ikke foreta noen form for bruksendring, ombygging, endring av fasade eller liknende uten at det skjer i samråd med fylkesmannen/fylkeskonservatoren.

Dette vedtaket kan i samsvar med § 28 i forvaltningsloven påklages til direktoratet for naturforvaltning. Eventuell klage stiles til direktoratet for naturforvaltning og sendes fylkesmannen innen 3 uker fra mottakelsen av dette brev.

Med hilsen

for Odd Høgset (e.f.)
fylkesmiljøvernsjef

Harald Ørsahl

Kopi: -Direktoratet for naturforvaltning, Tungesletta 2 7004 Trondheim
-Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, MVA Statens hus 7005 Trondheim
-Oppsynet for Trollheimen Pb. 134 6657 Rindal

Saksbehandler: oppsynsmann Lars Olav Lund, tlf. 073 65681

BILAG 3

FYLKESMANNEN I MØRE OG ROMSDAL

Saksbehandler, innvalgstelefon	Vår dato	Vår ref.
Førstekonsulent Michael Røberg Eklo 71 25 84 76	25.10.2001	2001/05733/432.41/ME
	Deres dato	Deres ref.
	18.09.2001	

Surnadal kommune

6650 SURNADAL

SURNADAL KOMMUNE, SVARTÅMOEN NATURRESERVAT, AVSLAG PÅ SØKNAD OM GJENOPPBYGGING AV ALVSTUSETRA PÅ GNR. 16 BNR. 20 OG 27

Vi viser til søknad fra Jorun Fiske Pedersen og Hugo Pedersen av 1. september 2000, samt komplett byggesøknad oversendt av Surnadal kommune den 18. september 2001.

Det søkers om å få gjenoppbygge Alvstusetra på gnr 16 bnr 20, 27 i Folldalen, Surnadal kommune. Setra er tenkt satt opp slik den var, i tradisjonell stil og etter gammel byggeskikk.

Eiendommen ligger nå innenfor Svartåmoen naturreservat av 17.12.1999. Det samme området var før dette en del av Trollheimen landskapsvernområde av 11.12.1987.

Jorun Fiske Pedersen og Hugo Pedersen er eiere av Langlisetra, som i dag består av seterhus og fjøs. Alvstusetra lå like ved Langlisetra i Folldalen, Surnadal kommune. Seterbygningene er i dag flyttet / forfalt. Seterskjelet på Alvstusetra ble flyttet til Trollheimshytta i 1890 årene, og er der fortsatt i bruk som drenghus. På seterstølen ligger det igjen noen få tømmerstokker som minne om seterfjøset.

Søkerne er gårdbrukere på Alvstua, Fiske, i Øvre Surnadal. For å styrke næringsgrunnlaget på gården ønsker de å gjenoppbygge Alvstusetra i Folldalen med både seterhus og fjøs. Planene er å drive utleie i forbindelse med jakt, generell utleie og stølsdrift / seterdrift med dyr.

Søkerne er av den oppfatning at gjenoppbygging av Alvstusetra er med på å bevare et gammelt kulturlandskap og ta vare på en gammel seterstøl som er i ferd med å gro igjen. De mener at tiltaket er i samsvar med fredningsformålet, har stor kulturhistorisk verdi, og vil være en glede for alle som ferdes i Trollheimen.

Intensjonen med forvaltning av alle verneområder er å opprettholde / fremme verneformålet. For Svartåmoen Naturreservat uttrykkes dette slik:

"Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen"

Postadresse:	Telefon:	Telefax:	E-post:	Web:
Fylkeshuset 6404 Molde	71 25 84 43	71 25 85 10	postmottak@fm-mr.stat.no	www.fm-mr.stat.no

Ved oppføring av bygninger sier verneforskriften for Svartåmoen Naturreservat i punkt IV 3:

" Det må ikkje setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar, ... "

Det har tidligere vært søkt om å få oppføre både jakthytte og seterhus på gnr 16 bnr 20, 27. Dette skjedde da området fremdeles lå innenfor Trollheimen landskapsvernområde.

I brev av 10. juni 1991 søkte Jorun Fiske Pedersen og Hugo Pedersen om å tillatelse til å oppføre jakthytte på gnr 16 bnr 20, 27. Søknaden ble avslått i medhold av verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde punkt IV 1.1 a) og på bakgrunn av følgende tilråding fra samarbeidsutvalget for Trollheimen:

Et enstemmig samarbeidsutvalg vil av prinsipielle grunner tilrå fylkesmannen å avslå søknadene om oppføring av hytter i Folldalen.

Utvalget mener fylkesmannen ikke må åpne for spredt bebyggelse i området, og at behovet for husrom i forbindelse med jakt, fiske og utleie må kunne dekkes av eksisterende bebyggelse på eiendommene.

I brev av 18. januar 1993 søkte Jorun Fiske Pedersen og Hugo Pedersen om å få gjenoppføre seterhus på Alvstusetra, gnr 16 bnr 20, 27.

Fylkeskonservatoren i Møre og Romsdal v/ B. Jørunghnes ble bedt om å gi en faglig vurdering av byggeplanene. Han mente det var av liten kulturhistorisk verdi å gjenoppføre nye bygninger på gamle tufter. Tuftene i seg selv er å betrakte som et kulturminne, som vitner om tidligere aktivitet og tradisjon i området.

På bakgrunn av tilstanden på restene av Alvstusetra ble søknaden i 1993 vurdert som nyoppføring av bygning / seteranlegg. Forvaltningsmyndigheten var av den oppfatning at det ikke kunne åpnes for dette og søknaden ble avslått i medhold av verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde punkt IV 1.1 a).

Dagens søknad om gjenoppføring av Alvstusetra har bakgrunn i utleie av seterhuset til jegere og andre brukere av området, samt stølsdrift / seterdrift med dyr.

Forvaltningsplanen for Trollheimen sier at det tradisjonelle beitebruket og seterdriften skal få fortsette innenfor grensene til Trollheimen landskapsvernområde. Det kan gis tillatelse til oppføring av nye seteranlegg (verneforskriften punkt IV 1.3 a), men bare dersom det foreligger et reelt og dokumentert næringsbehov.

Når det finnes bygninger på Langlisetra som kan benyttes til den tenkte stølsdriften, kan det ikke gis dispensasjon til gjenoppbygging med argumentasjon stølsdrift.

Vi står da tilbake med argumentasjonen om utleiehus. Ønsket om å beholde den eksisterende seterbygningen privat og bygge utleiehus deler søkerne med flere. I forbindelse med skjønnet for Trollheimen landskapsvernområde ble søknader om oppføring av jakthytter avslått. Etter dette har forvaltningsmyndighetene gitt klare signaler på at utleie ikke regnes som årsak god nok til å kunne gi dispensasjon til oppføring av nye bygg.

Som det går fram av argumentasjonen over vil det være vanskelig å kunne gi dispensasjon for gjenoppbygging av Alvstusetra også om det ikke hadde vært innført strengere vern på Svartåmoen med etableringen av reservat.

Under møte i samarbeidsutvalget for Trollheimen den 5. og 6. september 2001, fattet utvalget enstemmig følgende vedtak i saken:

Samarbeidsutvalget for Trollheimen ønsker ikke at det gis dispensasjon for gjenoppbygging av Alvstusetra til utleie både med bakgrunn i formålet med vernet av Trollheimen landskapsvernområde og formålet med vernet av Svartåmoen naturreservat.

Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen, Øvre Surnadal, gis ikke dispensasjon fra verneforskriften for Svartåmoen Naturreservat for gjenoppbygging av Alvstusetra i Folldalen, Surnadal Kommune. Søknaden avslås med hjemmel i verneforskriften for Svartåmoen Naturreservat punkt IV 3.

Dette vedtaket kan i samsvar med § 28 i forvaltningsloven påklages Direktoratet for naturforvaltning. Eventuell klage stiles til Direktoratet for naturforvaltning og sendes Fylkesmannen i Møre og Romsdal innen tre uker etter mottakelsen av dette brev. En eventuell klage bør begrunnes.

Med hilsen

Ulf Lucasen (e.f.)
seksjonsleder

Michael Røberg Eklo

Kopi: Direktoratet for Naturforvaltning, Tungasletta 2, 7485 Trondheim
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Statens Hus, 7468 Trondheim
Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen, 6653 Øvre Surnadal
Surnadal kommune, 6650 Surnadal
SNO Trollheimen, Postboks 134, 6659 Rindal

BILAG 4

Direktoratet for **naturforvaltning**

Advokatfirma Bryn Bjerknes Wahl-Larsen ANS
Kronprinsens gt. 5
0251 OSLO

Deres ref.:	Vår ref. (bes oppgitt ved svar):	Dato:
	2001/6717- AREA/VO/JDR	**12.02.2002**
	Arkivkode:	
	423.5	

AVSLAG PÅ KLAGE OM DISPENSASJON FRA VERNEFORSKRIFTENE FOR SVARTÅMOEN NATURRESERVAT – GJENOPPBYGGING AV ALVSTUSETRA PÅ GNR. 16 BNR. 20 OG 27 I SURNADAL KOMMUNE

Det vises til Deres klage av 16. november 2001.

Klagen gjelder spørsmålet om det skal gis dispensasjon fra verneforskriftene for Svartåmoen naturreservat opprettet ved kongelig resolusjon av 17. desember 1999. Klager har søkt om tillatelse til gjenoppbygning av Alvstusetra på gnr. 16 bnr. 20 og 27 i Surnadal kommune.

Sakens bakgrunn

Jorunn Fiske Pedersen søkte allerede i brev av 15. juni 1993 om å få gjenoppføre Alvstusetra. Søknaden ble den gang avslått av Fylkesmannen i Møre og Romsdal med hjemmel i forskrift om vern av Trollheimen landskapsvernområde av 11. desember 1987. Avgjørelsen ble påklaget til direktoratet for naturforvaltning, men ikke realitetsbehandlet.

Klager søkte sammen med Hugo Pedersen på nytt om tillatelse til gjenoppbygning av Alvstusetra ved søknad mottatt hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal 1. september 2001. Søknaden ble avslått med hjemmel i forskriftene for Svartåmoen naturreservat av 17. desember 1999, pkt. IV, nr. 3.

Søknaden er begrunnet i ønsket om å styrke næringsgrunnlaget på gården gjennom utleie, særlig i forbindelse med jakt, stølsdrift og seterdrift med dyr. Det hevdes at søkerne som grunneiere mister noe av næringsgrunnlaget på grunn av fredningsbestemmelsene, men at noe av dette kan kompenseres gjennom utleie av seterhusene.

Gjenoppbygningen vil skje i tradisjonell stil og etter gammel byggeskikk. Søkerne hevder derfor at gjenoppbygningen vil bidra til å ta vare på et gammelt kulturlandskap i tråd med fredningsformålet. Dette vil være av stor kulturhistorisk verdi.

Besøksadresse: Tungasletta 2
Postadresse: N-7485 Trondheim
Telefon: 73 58 05 00
Telefaks: 73 58 05 01
Videokonf: 73 90 51 40
Internett: www.dirnat.no
E-post: Postmottak@dirnat.no
Saksbehandler: Jørgen Drangfelt
Telefon: 73580810

Utdrag av forskrift om fredning av Svartåmoen naturreservat av 17.12.1999

Formålet med vernet er angitt i pkt. III:

> "Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen."

Etter verneforskriften pkt. IV nr. 3 må det bl.a. ikke:

> "setjast i verk tiltak som kan endre naturmiljøet, som t.d. oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar..."

Etter verneforskriften pkt. V nr. 6 er vernereglene ikke til hinder for:

> "Vedlikehald av anlegg som er i bruk på fredingstidspunktet."

Forvaltningsmyndighetene kan gjøre unntak fra verneforskriften etter kap VIII:

> "når formålet for fredinga krev det, og dessutan for vitskaplege undersøkingar, arbeid som er særleg viktig for samfunnet og i spesielle tilfelle dersom det ikkje strir mot formålet med fredinga."

Utdrag av forskrift om vern av Trollheimen landskapsvernområde av 11. desember 1987

Formålet med vernet er angitt i pkt. III:

> "Føremålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på eit særmerkt og vakkert fjellområde med skog og seterdalar og eit rikt plante- og dyreliv"

Punkt IV 1.1 a) lyder:

> "Alle inngrep som vesentleg kan endra karakteren til landskapet er forbodne. Dette gjeld til dømes:
>
> a) Oppføring av bygningar, anlegg og faste innretningar..."

Etter punkt IV 1.2. b) er reglene ikke til hinder for:

> "Oppattnying av bygningar som er gått tapt ved brann."

Etter punkt IV 1.3 b) kan det, dersom det ikke er i strid med verneformålet gis tillatelse til:

> "Nydyrking og oppføring av nye seteranlegg og framføring av jordbruksveg, kraftline og teleline/telekabel der det er naudsynt."

Hovedpunktene i klagen

I klagen av 16. november 2001 hevdes det først at Fylkesmannen i Møre og Romsdal tar feil når det er lagt vekt på at oppføring av Alvstusetra ikke kunne vært gjennomført ut fra de bestemmelser som gjaldt for Trollheimen landskapsvernområde. Det hevdes at dette syn understøttes av det i erstatningsoppgjøret for Svartåmoen naturreservat, som ble løst i minnelighet ved avtale datert desember 2000, ble inntatt følgende i avtalens pkt. 5:

> "Jorun Fiske og Hugo Pedersen har søkt om gjenoppføring av fjøs og seterhus på Alvstusetra som ligger i reservatet. Eventuelle erstatningskrav som følge av at gjenoppføring måtte bli nektet som følge av vernevedtaket er holdt utenom nærværende avtale."

Bakgrunnen for denne passusen var at søknaden om oppføring av Alvstusetra i 1993 ble avslått av Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Avslaget ble påklaget. Klagen ble imidlertid ikke realitetsbehandlet idet direktoratet ville vurdere gjenoppføring i forbindelse med planene om opprettelse av Svartåmoen naturreservat.

Klager ber derfor om at sakens forhistorie tillegges vekt ved vurdering av hvorvidt gjenoppføring skal tillates.

Videre pekes det på at forbudet i fredningsbestemmelsenes pkt. IV nr. 3 etter sin ordlyd ikke direkte omfatter "gjenoppføring" av bygninger. Det må således sondres mellom gjenoppbygging og nybygging. Klager hevder at erstatningsavtalen understøtter et slikt syn ved at det i avtalens pkt. 4.2 er forutsatt at bygninger kan gjenoppføres etter brann.

På Alvstusetra står man ikke overfor oppføring av nye bygninger, men gjenoppføring av bygninger på gamle tufter. Bygningene vil således ikke beslaglegge mer grunn enn tuftene. Samtidig vil bruken av bygningene forhindre at det gamle setertunet gror igjen.

Klager hevder også at det vil være bedre å få en naturlig bruk av seterområdet, fremfor bevaring av tuftene som kulturminne, som vil kreve at det iverksettes skjøtselstiltak.

Gjenoppbygning vil i henhold til klager heller ikke være i strid med fredningsformålet og hensikten med naturvernet kan ikke være å legge begrensninger på næringsutøvelsen, med mindre dette er absolutt nødvendig av hensyn til fredningsformålet.

Klager anfører også at det er feilaktig av Fylkesmannen å sammenligne gjenoppbygning av Alvstusetra med nybygging av jakthytter, siden disse ikke kan bygges på gamle fundamenter. En trenger derfor ikke frykte at tillatelse til gjenoppbygning av Alvstusetra vil skape presedensvirkning i forhold til krav ombygging av jakthytter.

Videre vil bygningene brukes til tradisjonell næringsvirksomhet tilpasset den moderne tid. Utleie av jakt vil være betydelig mer lønnsomt dersom det kan tilbys passende husvære.

Det pekes også på at en praktisering av fredningsbestemmelsene som hindrer en økonomisk mer effektiv utnyttelse av jaktressursene som ikke er i strid med fredningsformålet, kommer i konflikt med de signaler som er kommet fra sentrale landbruksmyndigheter om bedre ressursutnyttelse.

Direktoratets vurdering

Trollheimen landskapsvernområde er opphevet for den delen som dekkes av Svartåmoen naturreservat. Oppføring av nye seterbygg på Alvstusetra må derfor i utgangspunktet vurderes i forhold til verneforskriftene for Svartåmoen naturreservat. Klager søkte imidlertid som påpekt i klagen, allerede i 1993 om å få oppføre Alvstusetra, noe som ble avslått av Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Klagen av 13. juli 1993 er ifølge klager ikke blitt realitetsbehandlet, angivelig fordi en avventet utvidelsen av Svartåmoen naturreservat.

Fra direktoratets side har en forsøkt å finne ut hvorledes klagen fra 1993 er blitt behandlet. En kan imidlertid ikke gi noen fyldestgjørende forklaring på hvorfor klagen ikke ble realitetsbehandlet. Etter alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper har en i utgangspunktet krav på å få en søknad behandlet etter de regler som gjelder på søknadstidspunktet. En legger derfor til grunn at søknaden fra 1993 skulle vært behandlet av direktoratet. På denne bakgrunn finner en det riktig å vurdere klagen etter forskriftene for Trollheimen landskapsvernområde.

Etter landskapsvernbestemmelsene for Trollheimen pkt. IV, 1.1 a) er det ikke tillatt å oppføre bygninger i området.

Seterdriften ved Alvstusetra opphørte i 1912. Seterskjelet ble allerede i 1890-årene flyttet til Trollheimshytta og er der i bruk som drenghus. Seterfjøset har siden driften opphørte stått til forfall. I dag gjenfinnes kun enkelte tømmerstokker av fjøset. Det er således bare tuftene som står igjen. Tiltaket vil derfor ha samme omfang og karakter som et nybygg.

En finner derfor at oppføring av Alvstusetra må regnes som et nybygg og som ikke er tillatt i medhold av bestemmelsen.

En kan heller ikke se at oppføring kan likestilles med gjenoppføring etter brann eller naturskade, jf pkt IV, 1.2 b).

Spørsmålet blir om det kan gis tillatelse til oppføring i medhold av pkt. IV, 1.3 a).

Et av vilkårene er at oppføring av seteranlegget må være "naudsynt". Direktoratet forstår at gjenoppføring vil styrke næringsgrunnlaget på gården og det taler for at det gis tillatelse. På den annen side er klager eier av den nærliggende Langlisetra. Klager har således mulighet til utleie i forbindelse med jakt og tradisjonell seter- eller stølsdrift på eksisterende seter. På denne bakgrunn kan gjenoppføring vanskelig anses som nødvendig.

Det må også hensyntas at verneområdet skal forvaltes i langsiktig perspektiv. Oppføring av bebyggelse til utleieformål vil sannsynligvis være attraktivt for mange grunneiere. Dispensasjonspraksis har således vært streng for å hindre vernekvalitetene gradvis blir forringet. En deler ikke klagers syn med hensyn til om tillatelse vil kunne ha presedensvirkning for senere dispensasjonspraksis.

Det legges også en viss vekt på at samarbeidsutvalget for Trollheimen enstemmig ikke ønsker at det gis dispensasjon for gjenoppbygning av Alvstusetra til utleie, av hensyn til formålet med vernet av Trollheimen landskapsvernområde og Svartåmoen naturreservat.

Konklusjonen blir at det ikke gis tillatelse i medhold av vernebestemmelsene pkt. IV, 1.3 a).

Etter verneforskriftene pkt. IV, 6 kan det gjøres unntak fra vernereglene "i spesielle tilfelle når det ikkje strir mot føremålet med vernet".

Bestemmelsen er en sikkerhetsventil for å fange opp uforutsette tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. En finner derfor at det heller ikke kan gis tillatelse i medhold av denne bestemmelsen.

Klagen har ikke ført frem og direktoratet gjør følgende vedtak:

VEDTAK:
Direktoratet for naturforvaltning finner ikke grunnlag for å omgjøre Fylkesmannen i Møre og Romsdal sitt vedtak. Klagen tas ikke til følge.

Avgjørelsen er endelig og kan ikke påklages, jf forvaltningsloven § 28, 1. ledd.

Med hilsen

Berit Lein
avdelingsleder

Knut Fossum

Kopi: Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 MOLDE
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Statens hus, 7468 TRONDHEIM
Surnadal kommune, 6650 SURNADAL
SNO Trollheimen, pb. 134, 6659 RINDAL

BILAG 5

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Vår dato 10.12.2003 | Vår ref. 2003/14110/MIEK/

Deres dato | Deres ref.

Saksbehandler, innvalgstelefon
Førstekonsulent Michael Røberg Eklo, 71258476

Hugo Pedersen
6653 ØVRE SURNADAL

Adv. Karl Wahl-Larsen
Kronprinsensgt. 5
0251 OSLO

Surnadal kommune, Svartåmoen naturreservat, Alvstusetra, Hugo Pedersen

Vi viser til møte i Trondheim 25.02.03 på adv. John Olav Engelsen sitt kontor. Bakgrunnen for møtet var søknadene fra Hugo Pedersen om gjenoppbygging av Alvstusetra og avtalen for Svartåmoen naturreservat des. 2000 punkt 4.5 om erstatningsoppgjøret.

Saken har vært lang og det hadde vært ønskelig at avslaget fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal av 15.06.1993 hadde blitt realitetsbehandlet i Direktoratet for naturforvaltning. I forbindelse med at dette området gikk fra landskapsvernområde til naturreservat i des. 1999, søkte Hugo Pedersen på nytt om oppføring av Alvstusetra 01.09.2000. Fylkesmannen avslo søknaden i brev av 25.10.2001. Vedtaket ble påklaget 16.11.2001.

Direktoratet for naturforvaltning behandlet klagen i brev av 12.02.2002. Verneforskriften for naturreservatet åpner ikke for nye bygninger. På grunn av at saken ikke ble realitetsbehandlet i 1993 da setra låg inne i landskapsvernområde, valgte DN å behandle saken etter verneforskriften for landskapsvernområde til gode for Hugo Pedersen. Dette fordi verneforskriften for landskapsvernområdet gir en åpning for nye seteranlegg der det er nødvendig. Søknaden til Hugo Pedersen har imidlertid vært knyttet opp mot nybygg til utleie. Direktoratet for naturforvaltning avslo klagen og fant ikke grunnlag for å omgjøre fylkesmannen sitt vedtak. Avgjørelsen er endelig og kan ikke påklages.

Verneforskriften for landskapsvernområder har et generelt forbud mot ny bebyggelse. Trollheimsutvalget har uttalt seg generelt til at ny bebyggelse i forhold til utleie ikke må tillates innenfor Trollheimen landskapsvernområde. Utvaget har også uttalt seg spesielt til denne saken om at det ikke må tillates noen ny bebyggelse i forhold til utleie. Den siden av saken som har med utleie, er for oss så klar i forhold til verneforskriftene, at vi ikke ønsker å ta denne siden av saken opp til videre vurdering.

På møtet i Trondheim presenterer Hugo Pedersen nye planer om setring, hvor leveranse av produkter til Trollheimshytta var en ide. Vi sa at dette var nye planer, og vi var villige til å se nærmere på dem. Vi ble enig om å trekke Hugo Pedersen mer direkte inn i prosessen med

Postadresse:	Telefon:	Telefax:	E-post:	Web:
Fylkeshuset 6404 Molde	71 25 84 43	71 25 85 10	postmottak@fm-mr.stat.no	www.fylkesmannen.no

tanke på en løsning. Det ble arrangert møte med Trondheims Turistforening i TT sine lokaler den 03.06.2003 hvor Hugo Pedersen var tilstede og la fram sine planer for setring og leveranse av produkter til Trollheimshytta. Utviklingsmulighetene mellom Pedersen og TT var blant annet leveranse av melkeprodukter til Trollheimshytta og Langlisetra som sikringsbu for Trollheimshytta.

Hugo Pedersen fikk synspunkt fra fylkesmannen om å starte arbeidet med å ta kontakt med Gjelsetra ved Jøldalshytta for erfaringsutveksling, kontakt med landbrukskontoret for hjelp, og kontakt med næringsmiddeltilsynet om krav som stilles. Fylkesmannen må legge næringsmessige og realistiske vurderinger til grunn for sin saksbehandling, og må i det blant annet ha en faglig uttale fra landbruksmyndigheten, for å kunne gi en eventuell tillatelse etter § IV punkt 1.3 a) til tilpasning av eksisterende bygninger og eventuelt nye bygninger.

Hugo Pedersen ble så invitert til å presentere planene sine for Trollheimsutvalget som hadde sitt årlige møte på Trollheimshytta den 4. og 5. september. Utvalget var på befaring på Langlisetra hvor Hugo Pedersen fikk legge fram sine planer.

Trollheimsutvalget er som nemt tidligere klar på at LVO ikke åpner for nybygg til utleieformål på setra, og at verneforskrifta for naturreservatet ikke åpner for nybygg i det hele tatt. På grunn av sakens historie er det naturlig å behandle saken etter verneforskriften for landskapsvernområdet.

"Utvalget er positiv til setring, da dette er med på å bevare kulturlandskapet og å styrke formålet med vernet. Utvalget forventer en ny søknad sammen med en landbruksfaglig vurdering av setringsprosjektet." Utvalget sitt vedtak var enstemmig.

Fylkesmannen vil med dette anbefale Hugo Pedersen til å arbeide videre med saken for å ta opp setring på Langlisetra. I første omgang vil det være naturlig at Hugo Pedersen starter opp ett forsøk med å ta innover dyr for å starte opp en produksjon av produkter til Trollheimshytta. Dette bør i første omgang skje i forhold til eksisterende bygninger og innvending tilpassning av disse. I verneforskriften for landskapsvernområdet står det at det kan tillates nye seteranlegg der det er nødvendig. Det er derfor naturlig at det opparbeides et erfaringsgrunnlag for å eventuelt synliggjøre behovet for nye driftsbygninger.

Angående erstatningsoppgjøret: Denne saken ble holdt unna erstatningsoppgjøret for at den ikke skulle hindre gjennomføringen i tid i forhold til erstatningskrav som av partene i felles forståelse ble oppfattet som naturlige. Hugo Pedersen mener at han har krav på erstatning fordi han ikke får bygd opp Alvstusetra. Fylkesmannen er ikke av den oppfatning. En oppbygging av Alvstusetra til utleieformål blir ikke hindret av overgangen fra landskapsvernområde til naturreservat. Både fylkesmannen og Direktoratet for naturforvaltning har vurdert denne saken i forhold til landskapsvernområdet som har den mildeste verneforskriften.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal vil be advokatene om å avslutte erstatningsprosessen. Fylkesmannen i Møre og Romsdal er av den oppfatning at Hugo Pedersen ikke har krav på erstatning i forhold til å bli nektet oppføring av Alvstusetra, da det ikke er grunnlag for

denne oppføringen etter verneforskriften for landskapsvernområde. Bakgrunnen for dette synspunktet er godt dokumentert i tidligere avslag som behandler søknadene og klagene fra Hugo Pedersen.

Med hilsen

Trond Haukebø (e.f.)
Seksjonsleder

Michael Røberg Eklo

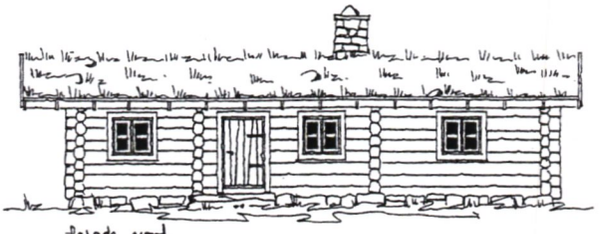
Kopi:

Direktoratet for naturforvaltning, Tungasletta 2, 7485 Trondheim
Adv. John Olav Engelsen, Nordre gt. 12, 7011 Trondheim
SNO, Trollheimen, Postboks 134, 6659 RINDAL
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Statens Hus, 7468 Trondheim

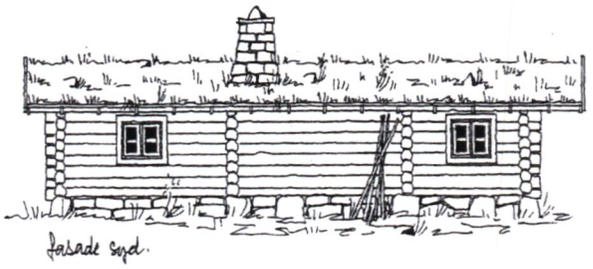
BLOCK 6

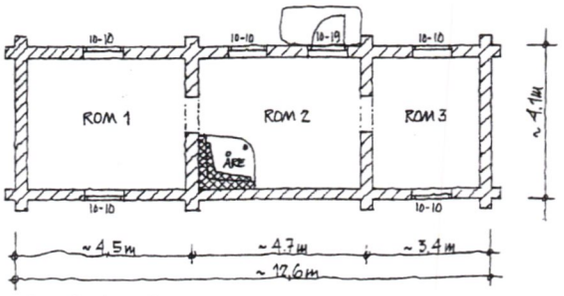
BILAG 7

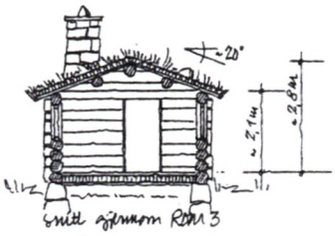
fasade nord

fasade syd

plan 1. etasje

Snitt gjennom Rom 3

fasade ost

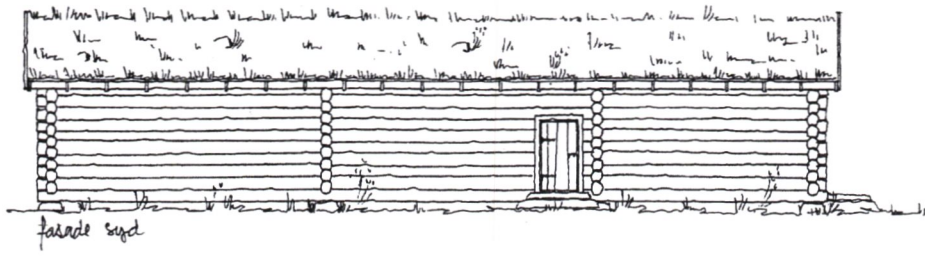
Røen Bygg AS
6640 Kvanne

Prosjektim

As Prosjektim Arkitektkontor
FURNESVEIEN 139, 2318 HAMAR
TLF. 62 54 00 30 - FAX. 62 54 00 31
E-post: prosjektim@online.no - www.handverkshus.no

	ALVSTUSETRA FOLLDALEN
	HUGG PEDERSEN
	FOLLDALEN
KJELLJO	SKJELE PLAN, SNITT OG FASADER
A	26.06.01
1165-01S	1165-01 100S 1:100

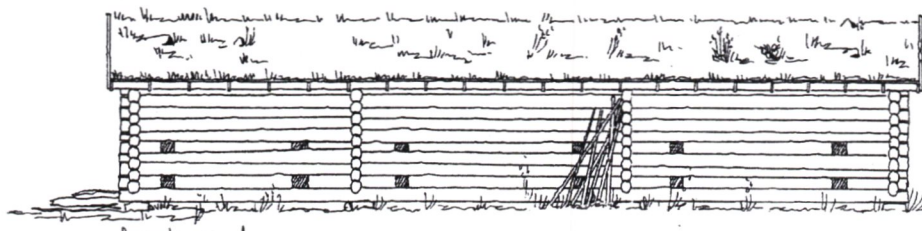
SOM UNDERLAG FOR ARBEIDSTEGNINGER VISES TIL EGEN DETALJMAPPE FOR HÅNDVERKSHUS. I TILLEGG VISES GENERELT TIL BYGGDETALJBLADENE I BYGGFORSKSERIEN FRA NBI SAMT BYGGEBRANSJENS VÅTROMSNORM FRA NBI.

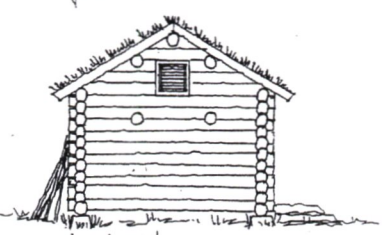
fasade sørd

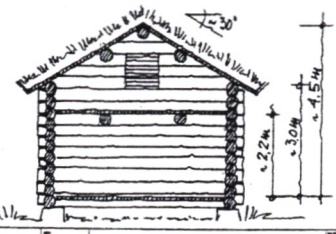
fasade øst

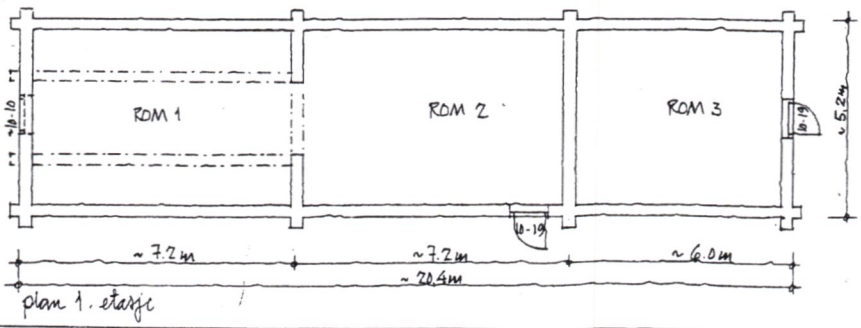
fasade nord

fasade vest

snitt gj. ROM 1, 2, 3

Røen Bygg AS 6640 Kvanne	
Prosjektim	ALVSTUSETRA FOLLDALEN
As Prosjektim Arkitektkontor TLF. 62 54 00 30 - FAX. 62 54 00 31	HUGO PEDERSEN FOLLDALEN
	KJELLJO FJØS
	A PLAN, SNITT OG FASADER 26.06.01
	1165-015 1165-01 100F 1:100

SOM UNDERLAG FOR ARBEIDSTEGNINGER VISES TIL EGEN DETALJMAPPE FOR HÅNDVERKSHUS. I TILLEGG VISES GENERELT TIL BYGGDETALJBLADENE I BYGGFORSKSERIEN FRA NBI SAMT BYGGEBRANSJENS VÅTROMSNORM FRA NBI.

Verneområdestyret
for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 Steinkjer
E-post: sftlpost@statsforvalteren.no

Besøksadresse
Rindalsveien 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: 73 19 93 88
E-epost: ropet@statsforvalteren.no

ADVOKAT INGE ERLEND GRØNDALEN
Postboks 93
2501 TYNSET

Saksbehandler Roar Pettersen **Vår ref.** 2021/13431-0 **Deres ref.** **Dato** 23.02.2022

Svartåmoen naturreservat - søknad om gjenoppbygging av Fiskjassetra på gnr/bnr 16/20 og 27 i Surnadal kommune - Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen

En viser til mottatt søknad om søknad om gjenoppbygging av Fiskjassetra på gnr/bnr 16/20 og 27 i Surnadal kommune datert 17.12.2021.

I forvaltningsloven § 11 a om saksbehandlingstid, foreløpig svar, står det: «Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. Dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det forvaltningsorganet som mottok henvendelsen, snarest mulig gi et foreløpig svar. I svaret skal det gjøres rede for grunnen til at henvendelsen ikke kan behandles tidligere, og såvidt mulig angis når svar kan ventes. Foreløpig svar kan unnlates dersom det må anses som åpenbart unødvendig.

Forvaltningsmyndigheten for Svartåmoen naturresevat Verneområdestyret for Trollheimen har sitt neste møte 28. mars. Søknaden vil bli behandlet i det møtet. En beklager noe lang tid fram til behandling av søknaden.

Med hilsen
Roar Pettersen
verneområdeforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Verneområdestyret
for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47 73 19 93 88
fmtlpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen

Hugo Pedersen
Nordsida 1871
6653 Øvre Surnadal

Saksbehandler Roar Pettersen **Vår ref.** 2021/13431-0 432.2 **Deres ref.** **Dato** 29.04.2022

Vedtak - søknad om gjenoppbygging av gamle Alvstusetra / Fiskjassetra - Surnadal 16/20 og 27.

Saksprotokoll i Verneområdestyret for Trollheimen - 28.03.2022

Behandling

Vedtak

Forvalters innstilling enstemmig vedtatt:

Behandlingen av saken utsettes i påvente av at Verneområdestyret for Trollheimen har foretatt nødvendig befaring av det aktuelle området i løpet av barmarksesongen 2022.

Søker henstilles om å supplere søknaden med en landbruksfaglig vurdering av setringsprosjektet og en uttalelse fra Mattilsynet med de krav som stilles ved eventuell produksjon og levering av matvarer fra Langlisetra til Trollheimshytta.

Med hilsen
Roar Pettersen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Surnadal kommune

Hugo Pedersen
Nordsida 1871
6653 ØVRE SURNADAL

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	19/01616-10	Mona Rosvold	14.07.2022

Uttale

Vi viser til søknaden frå Jorunn Fiske Pedersen og Hugo Pedersen til Verneområdestyret for Trollheimen. Søknaden gjeld gjenoppbygging av bygningar på Alvstusetra/Fiskjassetra – Surnadal 16/20 og 27 i Svartåmoen naturreservat, i Folldalen.

Det søkes om gjenoppbygging av både seterhus og seterfjøs, i samband med arbeidet for å kunne ta opp igjen seterdrift med storfe og melkeproduksjon på eigedommen.

Verneområdestyret for Trollheimen behandla søknaden 28.03.2022 og gjorde følgande vedtak:
« Forvalters innstilling enstemmig vedtatt:
Behandlingen av saken utsettes i påvente av at Verneområdestyret for Trollheimen har foretatt nødvendig befaring av det aktuelle området i løpet av barmarksesongen 2022.

Søker henstilles om å supplere søknaden med en landbruksfaglig vurdering av setringsprosjektet og en uttalelse fra Mattilsynet med de krav som stilles ved eventuell produksjon og levering av matvarer fra Langlisetra til Trollheimshytta.»

Landbruksfaglig vurdering

Det er få setre i drift igjen i vår region. I vår kommunen er det ingen setre i drift med melkeproduksjon på storfe. Frå styresmaktene si side er det ønskelig å legge til rette for at drifta kan takast opp igjen der det er interesse for dette og forholda ligg til rette for drift.
I kommunen sin næringsplan handler 3 av kapitla om tema som kan knyttast til seterdrift,
både innan landbruk, lokalmat og reiseliv. I planen er det satsing på å opprettholde og utvikle vidare desse områda.
I kommunen sin samfunnsdel kan satsinga innan folkehelse og friluftsliv ha nytte av at seterdrifta blir tatt opp igjen, ettersom setra kan vere eit fint turmål.

Frå «Forvaltningsplan for verneområdene i Trollheimen», datert 14.07.2015, står dette:
Side 10:
«Formålet med vern av Trollheimen landskapsvernområde er å ta vare på eit særmerket og vakkert fjellområde med skog og seterdaler og eit rikt plante- og dyreliv»
Side 28: «Forvaltningsmål:
Bevare de aktive setrene i Trollheimen – synliggjøre muligheten for flere til å starte opp med setring. Oppettholde og om mulig, øke antall sau, storfe og geit i seterdalene i Trollheimen. …»
Side 53: «Bygninger og anlegg, Forvaltningsmål:
… Bevare seterbygningene som setre, men med tilpasninger som muliggjør drift.»

Side 53:
Det kan gis dispensasjon til «Nydyrking og oppføring av nye seteranlegg ….der det er naudsynt.

På side 12 står dette om Svartåmoen naturreservat:
«Formålet med fredinga er å sikre eit skogområde med alt naturleg plante- og dyreliv. Av spesielle kvalitetar kan nemnast at området er eit lite rørt furuskogområde på grusavsetjingar som er typisk for regionen.»

Målet med verneområda er blant anna å ta vare på kulturlandskapet i seterdalane, med sitt rike plante- og dyreliv. Ved å ta opp igjen seterdrifta, vil ein ta vare på kulturlandskapet og vidareføre ein driftmåte som har vore ein viktig del av vår historie innan matproduksjonen og bruk av ressursane i utmarka til lokal verdiskaping.
Skjøtsel av seterdalar med kulturlandskapet og naturmangfoldet med slått og beiting er viktig for å kunne ta vare på eit stort mangfold av artar, både av plantar, insekt og dyr.

Når det gjeld kva for bygningar som må til for å kunne starte opp igjen med seterdrifta, meiner kommunen at dette må avklarast ved behovet til drivarane/søkarane, og etter kva for krav Mattilsynet set for slik produksjon for salg. Det er Jorunn F. og Hugo Pedersen som veit best kva som må til for å kunne ta opp igjen drifta på setra. Ved nye bygg er det snakk om store investeringar, som familien må avgjere om dei vil ta kostnaden med og gjennomføre. Jorunn og Hugo, og også neste generasjon, har stor interesse av å ta vare på kulturlandskapet med skjøtsel, drift og beiting med storfe.

Økonomi og inntektsmuligheter ved seterdrift:

- Innan Regionalt Miljøprogram, RMP, er der, under Kulturminner og kulturmiljøer, ei ordning med tilskudd til drift av seter med melkeproduksjon og eigen foredling, som kan gi ca kr 70.000 i tilskudd pr år.
- Salg av melk og melkeprodukt til gjestane på Trollheimshytta og andre fotturistar som kjem innom setra.
- Aktuelle produkt kan vere melk, rømme, yoghurt, ferskost for servering på Trollheimshytta eller på setra.

Det bør avklarast med eigar og drivar av Trollheimshytta kva for omfang deira kjøp kan ha pr år, kva for sum dei har mulighet til å bruke på lokal mat fra setra.
Aktiv seterdrift kan vere ein fordel for gjestene på Trollheimshytta, som kan besøke setra, få omvisning/informasjon og smake mat produsert på setra.

Beredskapshus for Trollheimshytta: Kanskje kan det vere aktuelt å avtale at seterhusa kan brukast som beredskap i tilfelle brann eller anna på Trollheimshytta, viss folket der må evakuerast.

Det vil vere svært positivt for kommunen og landbruket, og for satsinga på lokalmat og reiseliv, viss seterdrifta blir tatt opp igjen på eigedommen.

Med hilsen

Mona Rosvold
Leder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Verneområdestyret
for Trollheimen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2022/7607-0	Saksbehandler:	Sara Kristiane Eide	Dato:	26.09.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	40/2022	03.10.2022

Svartåmoen naturreservat - Vurdering fra styret om ferdsel med hest innenfor naturreservatet

Innstilling fra forvalter

I tråd med verneforskrift for Svartåmoen naturreservat kap. IV, pkt. 6: *Bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utanom eksisterande vegar er forbode*, og tolkning av loven i forvaltningsplan pkt. 4.4.3, kan søker ferdes med hest langs eksisterende kløvstier og seterveier uten særskilt dispensasjon. En utfordring i Svartåmoen er derimot at det i dag ikke finnes eksisterende veier som er koblet på stier/veier inn til naturreservatet. Man må derfor ferdes utenfor sti/vei for å finne fram til eksisterende kløvveier og seterveier innenfor området, som krever behandling etter naturmangfoldloven (NML) § 48. Det er derfor ønskelig med styrets vurdering oppimot ferdsel med hest innenfor Svartåmoen naturreservat.

Forvalters tilrådning

- Klargjøre i forvaltningsplan/ verneområdestyrets nettsider om hva som defineres som «eksisterende veier».
- Gjøre det mulig å åpne for søknad om å reetablere tidligere kløvstier/seterstier. Opprette en tydelig synlig sti som kobler eksisterende kløvstier til veier utenfor reservatet, slik at ferdsel kan skje langs denne uten særskilt dispensasjon. Denne trenger ikke å merkes.
- For å unngå ferdsel med fritidsridning kan man sette et vilkår i forvaltningsplanen om at ferdsel med hest langs eksisterende veier på barmark er ikke til hinder for ferdsel i forbindelse med frakt av varer og utstyr til Trollheimshytta og setre/buer i Folldalen.
- Det trengs egne føringer for ferdsel med hest på vinterføre, da det må vurderes om dispensasjon skal kunne gis over flere år av gangen, begrenset antall turer, og om det skal innvilges ferdselstid som ved motorferdsel.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Saksopplysninger

Søknad

Viser til henvendelse 26.07.2022 fra Anders Sæther Moen med forespørsel om fortolkning av *Forskrift om freding av Svartåmoen som naturreservat, Rindal og Surnadal kommuner, Møre og Romsdal kap. IV, pkt. 6: Bruk av sykkel, hest og kjerre og riding utanom* ***eksisterande vegar*** *er forbode.* Det er ikke opplysende nok for søker å vite om han skal søke etter dispensasjon for ferdsel med hest, eller om det faller innunder vernebestemmelsene. Det er derfor nødvendig at det kommer tydeligere frem i verneforskriften hva som menes med «ferdsel på eksisterende veier».

Søkers begrunnelse: *I mine øyne er ferdsel med hest i Folddalen videreføring av en århundrer lang tradisjon, i likhet med setring, beitebruk, utmarksslått osv. I arv fra kløvhestens dager kan man ennå finne stier som før var viktige ferdselsårer. Sammen med seteranlegg og høyløer er disse kløvveiene viktige kulturminner. Dersom vi ser nærmere på pkt. 6, så framkommer det av ordlyden at det er ferdsel med hest utenfor eksisterende veier som er forbudt. De gamle kløvveiene eksisterer i dag. De vil fortsette å eksistere dersom de tas i bruk. Jeg, som bruker av hest etterlyser ikke vei av høyere standard enn de gamle kløvstiene for å ta meg fram med kløvhest eller ridehest.*

Det hører med til denne historien at kløvstiene på Svartåmoen i moderne tid er blitt avskåret fra opprinnelig adkomst fra bygda. Dette pga. kraftutbygginga. For å komme inn på kløvstien fra landskapsvernområdet, må man velge trase' med omhu. Av egen erfaring vet jeg at dette er mulig å få til på en skånsom måte. Jeg har lært bruk ferdsel og transport med hest i min tid i kløvkompaniet og har der utført oppdrag i nasjonalparker. Senere har jeg også ved flere anledninger utført transportoppdrag både med kløv, slep på barmark og slede i Trollheimen.

På vinters tid vil ferdsel med hest og slede, praktisk talt ikke sette varige spor i det hele tatt. Jeg kan ikke se at slik ferdsel er en belastning i forhold til intensjonen bak kapittel IV, pkt.6 i fredningsforskriften (se hele søknad i vedlegg 1).

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 i medhold av NML § 62 delegert forvaltningsmyndigheten for Trollheimen landskapsvernområde til Verneområdestyret for Trollheimen. Verneområdestyret for Trollheimen har den 04.03.2020 delegert til forvalter mulighet for å behandle saker i tråd med verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis. Alle dispensasjoner skal vurderes etter NML §§ 8-12.

Verneformål – forskrift

Formålet med fredningen av Svartåmoen naturreservat (NR) er å sikre et skogområde med alt naturlig plante – og dyreliv. Blant dette et nærmest urørt furuskogområde som er typisk for denne regionen. Videre ønsker forvaltningsmuligheten å fremme friluftsliv og naturopplevelser i folkehelse perspektiv. Trollheimens, med Svartåmoens, urørte natur skal kunne oppleves gjennom et enkelt, tradisjonelt friluftsliv.

I de øvrige verneforskriftene for Trollheimen er det ingen særlige punkter som regulerer ferdselsformer, som betyr at ferdsel skjer innenfor de samme rammer som ellers i norsk natur.

Når det gjelder ferdsel i Svartåmoen NR, er det derimot enkelte føring for ferdsel jf. verneforskrift IV, pkt. 5-7. Da blant annet bruk av hest utenfor eksisterende stier er forbudt.

Slik lovvernet står seg i dag, er det ikke hjemmel i verneforskrift for Svartåmoen NR for ferdsel med hest utenfor eksisterende stier. Da dette er nødvendig for å ferdes med hest i området, kan det dermed gis dispensasjon i henhold til NML § 48 første ledd, første alternativ – der følgende framgår: «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.»* Forvaltningsmyndigheten kan ifølge NML § 48 gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig.

Forvaltningsplan
Ifølge verneforskriften for Svartåmoen NR er det forbudt med bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning utenom eksisterende veier. Det er per dags dato ingen veier i naturreservatet, men i forvaltningsplanen er «eksisterende veier» tolket til å omfatte gamle kløv- og seterstier i området. Disse veiene har tradisjonelt vært benyttet med hest og tåler slitasjen bedre (pkt. 4.4.3 *Retningslinjer for forvaltningen*).

Grunnet utbygging av vannkraftverk, er det ingen stier som kobler gjenværende kløvstier inni reservatet, sammen med stier på utsiden av reservatet. Det trengs derfor en avklaring i forvaltningsplan om hva «eksisterende veier» omfatter, og en vurdering av om det trengs tilrettelegging for en sammenslåing av veier som tillater ferdsel med hest på barmark.

Før vernets opprettelse var det vanlig å ferdes med hest i området, da dette i likhet med setring, beitebruk og utmarksslått, er tradisjonell bruk av området fra gammelt av. Sammen med seteranlegg og høyløer utgjør dermed disse kløvveiene viktige kulturminner. Da det ikke har vært stor pågang med hest i naturreservatet siden opprettelsen av vernet, står derimot disse stiene i fare for å gro igjen.

Naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget
Kunnskapsgrunnlag er hentet fra søknad, kommunikasjon med miljødirektoratet, historiske kilder, samt føringer i forvaltningsplanen og etablert forvaltningspraksis.

Før vernet av Svartåmoen NR var det vanlig å ferdes med hest i området, da hest blant annet ble brukt til å frakte utstyr og varer til Trollheimshytta og setre/buer i Folldalen. For å unngå økt belastning på vegetasjonen ved økt ferdsel i form av fritidsriding o.l., ble det dermed vedtatt et forbud mot ferdsel med hest i naturreservatet.

Ifølge forvaltningsplanen ser det ikke behov for å søke dispensasjon for ferdsel med hest på barmark langs gamle kløv- og seterstier, men ferdes man utenom disse kreves det særskilt dispensasjon gitt ved NML § 48. Slik det ser ut i dag, må man et godt stykke inn i området for å nå kløv- og seterstiene innenfor reservatet, da eksisterende veier er kuttet av grunnet kraftutbygging i området. Det er dermed uklart for søkere om det må søkes dispensasjon for bruk av hest inn til de eksisterende stiene.

Det er derimot fortsatt tillatt med beite innenfor naturreservatet, da beitebruken knyttet til eiendommene ikke er begrenset av vernebestemmelsene. Dette underbygger uklarheten knyttet til bruk av hest i naturreservatet, da det kan være hester på beite som er ønskelig fra grunneierhold. Det vil da likevel ikke åpninger for ferdsel med hest utenfor disse potensielle beiteområdene.

Etter dialog med miljødirektoratet vil det være situasjonen på vernetidspunktet som er avgjørende for hva som gjelder i forhold til gamle stier:
«*Men generelt er det en utfordring at situasjonen endrer seg over tid og at stier kan gro igjen. Rent juridisk vil det være situasjonen på vernetidspunktet som er avgjørende for hva som gjelder. Og dersom forvaltningsplanen åpner for bruk av hest på gamle kløvstier ville jeg nok sagt at det er tillatt på de strekninger som var ment å åpne for på vernetidspunktet evt. tidspunktet for vedtakelse av forvaltningsplan*.»
Dette kan åpne muligheter for å tilpasse forvaltningsplanen til at den ikke skal være til hinder for bruk av hest på barmark for frakt av varer og utstyr til Trollheimshytta og setre/buer innen naturreservatet, samt at man kan åpne opp for restaurering av de gamle kløvstiene, slik at det er mulig å entre reservatet med hest uten særskilt dispensasjon.

Når det kommer til ferdsel med hest på vinterstid, er det ikke påpekt i forvaltningsplan hvilke dispensasjonsbestemmelser som gjelder. Da hest med slede på snødekt og frossen mark ikke vil gi spor i terrenget, vil det ikke være til trussel mot verneformålet å gi dispensasjon for ferdsel med hest på vinterstid. Forvaltningsplanen har derimot ingen retningslinjer for dispensasjonsbestemmelsene slik som man har med motorferdsel på vinterføre.

Hest er et utmerket alternativ til motorisert ferdsel. Ved å gjøre det enklere for brukere i området å ta i bruk hest til diverse transportoppdrag, vil dette kunne redusere motorferdsel. Sett fra et klimaperspektiv, vil en hest ha et mindre økologisk fotavtrykk enn et motorisert kjøretøy, da fossilt brensel erstattes med fôr og hold av hest. Dette vil da bidra med å redusere fossile utslipp og andre belastninger på miljøet som motorferdsel bringer.

En åpning i forvaltningsplan til bruk av hest som en transportløsning i både vinter og sommersesong, kan kunne bidra til redusert motorferdsel og lokal verdiskapning. Verneområdeforvalter vurdere dette ikke til å stride med naturverdier og vernets formål.

§ 9 «Føre-var-prinsippet»
Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilstrekkelig i denne saken og det er ikke nødvendig å ta i bruk § 9 «Føre-var-prinsippet».

§ 10 «Økosystemtilnærming og samla belastning»
Tiltak for tolkning av verneforskrift vil bidra til bedre forståelse for brukere, og vil gjøre det enklere for brukere i fremtiden å ferdes i området. Det vil også kunne gi et godt alternativ til motorisert ferdsel når dette skulle være nødvendig. Skulle det åpnes for mer og enklere muligheter for ferdsel med hest i forbindelse med drift o.l. i Svartåmoen NR vil dette tiltaket vekte mer positivt enn negativt.

§ 11 «Kostnaden ved miljøforringelsen skal bæres av tiltakshaver»
Sees ikke relevant i denne sammenheng.

§ 12 «Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder»
Bruk av hest for transport av eksempelvis tyngre utstyr og forsyninger til hytter og buer innen Svartåmoen NR sommerstid og vinterstid, vil redusere bruk av motorferdsel. Dette vil da

virke positivt for plante – og dyreliv, da hest vil bidra til redusert forstyrrelser på vegetasjon samt mindre støy sammenlignet med motoriserte barmarkskjøretøy.

Ferdsel med hest og slede på snødekt/frossen mark vil ha ingen effekt på vegetasjonen, samt at det ikke vil ha nevneverdige utslipp av klimagasser sammenlignet med motorisert kjøretøy. Hest med slede vil derfor regnes som et mer miljøforsvarlig transportmiddel sammenlignet med motorisert kjøretøy.

Vurdering

Slik området er utformet i dag, er det nødvendig å få en avklaring på om det trengs dispensasjon for ferdsel med hest i barmarksesong inn til eksisterende kløvstier eller ikke. Eventuelt, om det burde vært opprettet en ny sti, eventuelt restaurert gamle traséer, som kobler eksisterende kløvstier til veier utenfor reservatet, slik at ferdsel kan skje langs denne uten særskilt dispensasjon. Det er også nødvendig med en tydeligere beskrivelse av dispensasjonspraksis i forvaltningsplanen når det kommer til ferdsel med hest på vinterføre.

Videre er det et ønske om at det blir klargjort i forvaltningsplanen hva som defineres med «eksisterende veier». Det må derfor diskuteres hva dette skal være, samt at det må komme tydelig frem i forvaltningsplanen hva som er tillatt ferdsel med hest og ikke.

Forvalters tilrådning på disse punktene er:

- Klargjøre i forvaltningsplan/ verneområdestyrets nettsider om hva som defineres som «eksisterende veier».
- Gjøre det mulig å åpne for søknad om å reetablere tidligere kløvstier/seterstier. Opprette en tydelig synlig sti som kobler eksisterende kløvstier til veier utenfor reservatet, slik at ferdsel kan skje langs denne uten særskilt dispensasjon. Denne trenger ikke å merkes.
- For å unngå ferdsel med fritidsridning kan man sette et vilkår i forvaltningsplanen om at ferdsel med hest langs eksisterende veier på barmark er ikke til hinder for ferdsel i forbindelse med frakt av varer og utstyr til Trollheimshytta og setre/buer i Folldalen.
- Det trengs egne føringer for ferdsel med hest på vinterføre, da det må vurderes om dispensasjon skal kunne gis over flere år av gangen, begrenset antall turer, og om det skal innvilges ferdselstid som ved motorferdsel.

Fra: Hege Sæther[andemoen@online.no]
Sendt: 26.07.2022 21:01:52
Til: Postmottak SFTL[sftlpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat.

Verneområdestyret for Trollheimen.

På Slettåmoen, i Svartåmoen naturreservat, er jeg eier av skogsbu. Det er mitt ønske, i størst mulig grad å benytte hest for å dekke transportbehovet dit i framtida. Dette som et alternativ til motorisert transport.

I Forskrift om freding av Svartåmoen … kapittel IV, pkt. 6 heter det at ferdsel med hest ikke er tillatt.

For meg er det uklart om jeg trenger å søke verneområdestyret om dispensasjon fra bestemmelsen i pkt. 6 eller en avklaring om fortolkning av innholdet i pkt.6.

Jeg skal medgi at jeg flere ganger tidligere, i god tro har vært i naturreservatet med hest. Etter at jeg ble klar over forbudet, har jeg hatt en tur på dispensasjon.

Fortolkning.

Behov for dispensasjon betyr at det egentlig ikke er ønskelig å ha ferdsel med hest. For meg medfører dette en terskel. Jeg synes det er synd det skal være slik.
I mine øyne er ferdsel med hest i Folddalen videreføring av en århundrer lang tradisjon, i likhet med setring, beitebruk, utmarksslått osv. I arv fra kløvhestens dager kan man ennå finne stier som før var viktige ferdselsårer. Sammen med seteranlegg og høyløer er disse kløvveiene viktige kulturminner.
Dersom vi ser nærmere på pkt. 6, så framkommer det av ordlyden at det er ferdsel med hest utenfor eksisterende veier som er forbudt.
De gamle kløvveiene eksisterer i dag. De vil fortsette å eksistere dersom de tas i bruk.
Jeg, som bruker av hest etterlyser ikke vei av høyere standard enn de gamle kløvstiene for å ta meg fram med kløvhest eller ridehest.

Det hører med til denne historien at kløvstiene på Svartåmoen i moderne tid er blitt avskåret fra opprinnelig adkomst fra bygda. Dette pga kraftutbygginga.
For å komme inn på kløvstien fra landskapsvernområdet, må man velge trase' med omhu. Av egen erfaring vet jeg at dette er mulig å få til på en skånsom måte. Jeg har lært bruk ferdsel og transport med hest i min tid i kløvkompaniet og har der utført oppdrag i nasjonalparker. Senere har jeg også ved flere anledninger utført transportoppdrag både med kløv, slep på barmark og slede i Trollheimen.

På vinters tid vil ferdsel med hest og slede, praktisk talt ikke sette varige spor i det hele tatt. Jeg kan ikke se at slik ferdsel er en belastning i forhold til intensjonen bak kapittel IV, pkt.6 i fredningsforskriften.

Med bakgrunn i ovenstående, mener jeg at forskriften ikke trenger å være til hinder for tradisjonell ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat.

Dispensasjonssøknad.

Dersom Verneområdestyret ikke deler mitt syn i denne saken, vil jeg med dette søke om flerårig dispensasjon fra forbudet mot ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat.
Mitt formål er å dekke transportbehovet til min skogsbu på Slettåmoen. Det konkrete behovet vil variere fra gang til gang. Eksempelvis vil det dreie seg om transport av forsyninger til skogsbua og materialer/utstyr til vedlikehold av bygning. Det kan også være aktuelt å kjøre fram ved lokalt.
Jeg søker om 2 turer med kløvhest/ridehest på barmark og 2 turer med hest og slede på vinter. Hver tur kan gjøres med 1-3 hester avhengig av behov og sikkerhet.

Det er her naturlig at jeg forklarer hvordan transport med hest fungerer. For at både hester og personer skal kunne være til nytte, må det opparbeides kompetanse hos begge. Dette krever øvelse og gjentakelse. Dersom man i 2-3 år ikke gjør annet enn å samle opp transportbehov, vil det bli svært krevende å gjennomføre transporten. Hverken hester eller personer har nødvendig rutine. I et flerårig perspektiv er det et poeng i seg selv å dele transportbehovet på flere turer for å skape rutine.

Mvh.
Anders Sæther Moen

Verneområdestyret
for Trollheimen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer:	2022/7607-0	Saksbehandler:	Sara Kristiane Eide	Dato:	26.09.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	41/2022	03.10.2022

Svartåmoen naturreservat - Dispensasjon for bruk av hest til transport av materiale og utstyr til skogsbu på Slettåmoen - Anders Sæther Moen

Innstilling fra forvalter

Med hjemmel i naturmangfoldloven (NML) § 48 vil det kunne gis dispensasjon for ferdsel med hest utenfor kløvveier/seterveier for transport av forsyninger og material/utstyr til privat skogbu på Slettåmoen.

Dispensasjonen omfatter 2 tur/retur med kløvhest/ridehest på barmark og 2 tur/retur med hest og slede vinterstid, sesongen 2022/23. Tillatt antall hester per tur/retur er 1-3. En ny vurdering av ferdsel med hest innen Svartåmoen naturreservat vil bli gitt av Verneområdestyret, og det er derfor gitt dispensasjon for ferdsel i ett år i påvente på denne vurderingen.

Vilkår

- Ferdsel på barmark er forbehold tørrlagte områder, dvs. ikke over myr og våtmark. Ferdsel skal skje på eksisterende stier der dette er mulig.
- Dispensasjonen medbringes under transportoppdraget.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

Vedlegg

1 **Svartåmoen naturreservat - søknad dispensasjon for ferdsel med hest - Anders Sæther Moen**

Saksopplysninger

Søknad

Viser til henvendelse 26.07.2022 fra Anders Sæther Moen der det søkes om flerårig dispensasjon fra forbudet mot ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat. Med formål om å dekke transportbehov for forsyninger og material/utstyr til privat skogbu på Slettåmoen. Omfanget det søkes om er 2 turer med kløvhest/ridehest på barmark og 2 turer med hest og slede vinterstid, med 1-3 hester avhengig av behov og sikkerhet.

Søker legge ved at for at både hest og personer skal kunne være til nytte, må det opparbeides kompetanse hos begge parter. Dette krever øvelse og gjentakelse. Om tilfellet blir at man i 2-3 år ikke gjør annet enn å sample opp transportbehov, vil det bli svært krevende å gjennomføre transportoppdraget. Det vil derfor være et poeng i et flerårig perspektiv å dele opp transporten på flere turer for å skape rutine.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har 08.02.2011 i medhold av NML § 62 delegert forvaltningsmyndigheten for Trollheimen landskapsvernområde til Verneområdestyret for Trollheimen. Verneområdestyret for Trollheimen har den 04.03.2020 delegert til forvalter mulighet for å behandle saker i tråd med verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelser, forvaltningsplanens retningslinjer og etablert forvaltningspraksis. Alle dispensasjoner skal vurderes etter NML §§ 8-12.

Verneformål – forskrift

Formålet med fredningen av Svartåmoen naturreservat (NR) er å sikre et skogområde med alt naturlig plante – og dyreliv. Blant dette et nærmest urørt furuskogområde som er typisk for denne regionen. Videre ønsker forvaltningsmyndigheten å fremme friluftsliv og naturopplevelser i folkehelse perspektiv. Trollheimens, med Svartåmoens, urørte natur skal også kunne oppleves gjennom et enkelt, tradisjonelt friluftsliv.

I de øvrige verneforskriftene for Trollheimen er det ingen særlige punkter som regulerer ferdselsformer, som betyr at ferdsel skjer innenfor de samme rammer som ellers i norsk natur. Når det gjelder ferdsel i Svartåmoen NR, er det derimot enkelte føring for ferdsel jf. verneforskrift IV, pkt. 5-7. Da blant annet bruk av hest utenfor eksisterende stier er forbudt.

Slik lovvernet står seg i dag, er det ikke hjemmel i verneforskrift for Svartåmoen NR for ferdsel med hest utenfor eksisterende stier. Da dette er nødvendig for å ferdes med hest i området, kan det dermed gis dispensasjon i henhold til NML § 48, første ledd, første alternativ – der det følgende framgår: «*Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.»* For å kunne gi en dispensasjon ved bruk av NML § 48 må tiltaket ikke være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig.

Forvaltningsplan

Ifølge verneforskriften for Svartåmoen NR er det forbudt med bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning utenom eksisterende veier. Det er per dags dato ingen veier i naturreservatet, men i forvaltningsplanen er «eksisterende veier» tolket til å omfatte gamle kløv- og seterstier i området. Disse veiene har tradisjonelt vært benyttet med hest og tåler slitasjen bedre (pkt. 4.4.3 *Retningslinjer*

for forvaltningen). Det er ikke sagt noe om ferdsel utenfor disse stiene, som gjør at søknaden må behandles etter NML § 48.

Verneområdestyret vil i møtet den 03.10.22 ha en prinsipiell gjennomgang vedrørende ferdsel med hest innenfor naturreservatet. I avvente på dette, vil det derfor bli gitt dispensasjon for ett år i denne omgang, da man under styremøtet vil kunne legge nye retningslinjer for fremtidig dispensasjonsordninger og ferdselsordninger.

Naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget
Kunnskapsgrunnlag er hentet fra søknad, samt føringer i forvaltningsplanen og etablert forvaltningspraksis. Det foreligger ikke opplysninger i artsdatabanken, sensitive artskart, naturbase eller annen kartfestet informasjon på temakart som omhandler arter, naturmiljø, naturtyper og biologisk mangfold, som tilsier at ferdsel med hest til gitt formål kan komme i konflikt med slike interesser, hverken direkte eller i umiddelbar nærhet.

Ifølge forvaltningsplanen ser det ikke behov for å søke dispensasjon for ferdsel med hest på barmark langs gamle kløv- og seterstier, men ferdes man utenom disse kreves det særskilt dispensasjon gitt ved NML § 48. Slik det ser ut i dag, må man et godt stykke inn i området for å nå kløv- og seterstiene innenfor reservatet. Da eksisterende veier er kuttet av grunnet kraftutbygging i området.

Ferdsel på barmark vil føre til sporlegging i terrenget og slitasje på vegetasjonen der det ikke er etablerte stier fra før. Ved å begrense ferdsel utenfor eksisterende stier i terrenget og ved unngå myrlagte områder der dette er mulig, vil den totale belastningen på vegetasjonen reduseres. Når det kommer til ferdsel med hest på vinterstid, vil hest med slede på snødekt og frossen mark ikke gi spor i terrenget, og vil dermed ikke være til trussel mot verneformålet.

Hest er et utmerket alternativ til motorisert ferdsel. Ved å gjøre det enklere for brukere i området å ta i bruk hest til diverse transportoppdrag, vil dette kunne redusere motorferdsel. Sett fra et klimaperspektiv, vil en hest ha et mindre økologisk fotavtrykk enn et motorisert kjøretøy, da fossilt brensel erstattes med fôr og hold av hest. Dette vil da bidra med å redusere fossile utslipp og andre belastninger på miljøet som motorferdsel bringer.

§ 9 «Føre-var-prinsippet»
Kunnskapsgrunnlaget vurderes å være tilstrekkelig i denne saken og det er ikke nødvendig å ta i bruk § 9 «Føre-var-prinsippet».

§ 10 «Økosystemtilnærming og samla belastning»
Tiltaket om dispensasjon vil ikke endre bruken av naturreservatet, og vil være et tiltak som reduserer motorferdsel. Tiltakene er slik mer av positiv enn negativ karakter.

§ 11 «Kostnaden ved miljøforringelsen skal bæres av tiltakshaver»
Ut fra de opplysninger som foreligger, er det ikke indikasjoner på at ferdsel vil føre til nevneverdige skader i terrenget. Skulle det likevel oppstå skader som må rettes, skal kostnadene bæres av tiltakshaver, jf. NML § 11.

§ 12 «Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder»
Bruk av hest for transport av tyngre utstyr og forsyninger til hytter og buer innen Svartåmoen NR sommerstid og vinterstid, vil redusere bruk av motorferdsel. Dette vil da virke positivt for plante – og dyreliv, da hest vil bidra til redusert forstyrrelser på vegetasjon samt mindre støy sammenlignet med motoriserte barmarkskjøretøy. Ferdsel med hest og slede på snødekt/frossen mark vil ha ingen effekt på vegetasjonen, samt at det ikke vil ha nevneverdige utslipp av klimagasser sammenlignet med motorisert kjøretøy. Hest med slede regnes derfor som det mest miljøforsvarlige transportmiddelet til dette formålet.

Vurdering

For at søknaden kan vurderes etter NML § 48 kan ikke tiltaket stride mot vernets formål og det kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Begge vilkårene må være oppfylt for at det skal kunne gis dispensasjon. Naturmangfoldlovens § 48 skal ikke anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Ferdsel på frossen/snødekt mark vil ikke sette spor i terrenget, og er dermed ikke en belastning for naturverdiene og verneformålet. Det vil være mer sporlegging med ferdsel med hest på barmark, men så lenge det ferdes på gamle, tydelige kløv- og seterstier der dette er mulig, vil slitasje på vegetasjonen være betraktelig redusert. Verneområdeforvalter ser derfor ikke et hinder for at det skal gis dispensasjon for ferdsel med hest på sommerstid og vinterstid til skogbu på Slettåmoen.

Fra: Hege Sæther[andemoen@online.no]
Sendt: 26.07.2022 21:01:52
Til: Postmottak SFTL[sftlpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat.

Verneområdestyret for Trollheimen.

På Slettåmoen, i Svartåmoen naturreservat, er jeg eier av skogsbu. Det er mitt ønske, i størst mulig grad å benytte hest for å dekke transportbehovet dit i framtida. Dette som et alternativ til motorisert transport.

I Forskrift om freding av Svartåmoen … kapittel IV, pkt. 6 heter det at ferdsel med hest ikke er tillatt.

For meg er det uklart om jeg trenger å søke verneområdestyret om dispensasjon fra bestemmelsen i pkt. 6 eller en avklaring om fortolkning av innholdet i pkt.6.

Jeg skal medgi at jeg flere ganger tidligere, i god tro har vært i naturreservatet med hest. Etter at jeg ble klar over forbudet, har jeg hatt en tur på dispensasjon.

Fortolkning.

Behov for dispensasjon betyr at det egentlig ikke er ønskelig å ha ferdsel med hest. For meg medfører dette en terskel. Jeg synes det er synd det skal være slik.
I mine øyne er ferdsel med hest i Folddalen videreføring av en århundrer lang tradisjon, i likhet med setring, beitebruk, utmarksslått osv. I arv fra kløvhestens dager kan man ennå finne stier som før var viktige ferdselsårer. Sammen med seteranlegg og høyløer er disse kløvveiene viktige kulturminner.
Dersom vi ser nærmere på pkt. 6, så framkommer det av ordlyden at det er ferdsel med hest utenfor eksisterende veier som er forbudt.
De gamle kløvveiene eksisterer i dag. De vil fortsette å eksistere dersom de tas i bruk.
Jeg, som bruker av hest etterlyser ikke vei av høyere standard enn de gamle kløvstiene for å ta meg fram med kløvhest eller ridehest.

Det hører med til denne historien at kløvstiene på Svartåmoen i moderne tid er blitt avskåret fra opprinnelig adkomst fra bygda. Dette pga kraftutbygginga.
For å komme inn på kløvstien fra landskapsvernområdet, må man velge trase' med omhu. Av egen erfaring vet jeg at dette er mulig å få til på en skånsom måte. Jeg har lært bruk ferdsel og transport med hest i min tid i kløvkompaniet og har der utført oppdrag i nasjonalparker. Senere har jeg også ved flere anledninger utført transportoppdrag både med kløv, slep på barmark og slede i Trollheimen.

På vinters tid vil ferdsel med hest og slede, praktisk talt ikke sette varige spor i det hele tatt. Jeg kan ikke se at slik ferdsel er en belastning i forhold til intensjonen bak kapittel IV, pkt.6 i fredningsforskriften.

Med bakgrunn i ovenstående, mener jeg at forskriften ikke trenger å være til hinder for tradisjonell ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat.

Dispensasjonssøknad.

Dersom Verneområdestyret ikke deler mitt syn i denne saken, vil jeg med dette søke om flerårig dispensasjon fra forbudet mot ferdsel med hest i Svartåmoen naturreservat.
Mitt formål er å dekke transportbehovet til min skogsbu på Slettåmoen. Det konkrete behovet vil variere fra gang til gang. Eksempelvis vil det dreie seg om transport av forsyninger til skogsbua og materialer/utstyr til vedlikehold av bygning. Det kan også være aktuelt å kjøre fram ved lokalt.
Jeg søker om 2 turer med kløvhest/ridehest på barmark og 2 turer med hest og slede på vinter. Hver tur kan gjøres med 1-3 hester avhengig av behov og sikkerhet.

Det er her naturlig at jeg forklarer hvordan transport med hest fungerer. For at både hester og personer skal kunne være til nytte, må det opparbeides kompetanse hos begge. Dette krever øvelse og gjentakelse. Dersom man i 2-3 år ikke gjør annet enn å samle opp transportbehov, vil det bli svært krevende å gjennomføre transporten. Hverken hester eller personer har nødvendig rutine. I et flerårig perspektiv er det et poeng i seg selv å dele transportbehovet på flere turer for å skape rutine.

Mvh.
Anders Sæther Moen

Verneområdestyret
for Trollheimen

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2022/9358-0 **Saksbehandler:** Hege Sæther Moen **Dato:** 25.09.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Trollheimen	42/2022	03.10.2022

Støtte til søknad om autorisasjon - Besøksenter skog - iTrollheimen AS

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret for Trollheimen anbefaler / støtter tildeling av autorisasjon for besøksenter skog til iTrollheimen AS.

Om iTrollheimen gis autorisasjon som besøksenter skog vil dette gi verneområdestyret for Trollheimen formidlingskomtepanse og tekologi lokalt som vi kan nytte oss av, noe som er et stort gode for forvaltningen, som verken innehar ressurser eller kompetanse selv til å arbeide med informasjon i så stor grad som vi ønsker.

Trollheimen har et rikt artsmangfold blant annet knyttet til det store mangfold av naturtyper vi finner her, der skog inngår som et viktig element flere steder, med gammel furuskog og flere typer gammel løvskog. Utenfor vernegrensen finner vi flere bar-, løv- og edelløvskogreservat. Så selv om skog kankje oftest forbindes med Østerdalen, er nettoppp mangfoldet av skog og artsmangfold stort i våre områder, der østlige / vestlige og nordlige /særlige klimasoner og naturtyper møtes. Grensen for naturlig utbredelse av gran går også i Rindal. Etablering av et besøkssenter skog her vil på mange vis kunne formidle viktige verdier knyttet til skog, som også sammenfaller med verneverdier for viktige naturtyper i Trollheimen.

Verneområdestyret for Trollheimen har et etablert og godt samarbeid med iTrollheimen AS på innfallsporten til Trollheimen i Helgetunmarka og har samarbeidet om informasjon og tilretteleggingsprosjekter tidligere. Dette har i enkelte tilfeller ført til en videreutvikling gjennom iTrollheimen i etterkant på en positiv måte både for bedriften og lokalsamfunnet. Bedriftens nyutviklede teknologi vil bli et spennede tilskudd i formidlingen både på besøksenteret og på lokasjoner andre steder. Bedriftens kompetanse og ønske om å videreutvikle formidlingsdelen er positivt både for lokalsamfunnet og for verneområdeforvaltningen.

Tidligere samarbeid har også gitt oss en positiv erfaring med at iTrollheimen er lydhør for inspill fra forvaltningen, og evner å samarbeide godt både med verneområdestyret, lokale

organisasjoner, grunneiere og bedrifter. Dette er også noe iTrollheimen ønsker å ta videre i organisasjonsformen og styresammensetningen på besøksenteret. En slik organisering, der verneområdestyret for Trollheimen er representert i senterets styre vil sikre en utvikling som også ivaretar innfallsporten og verneområdestyrets behov / ønsker framover.
--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

1. Søknad av 21.09.2022 fra iTrollheimen AS om støtte fra verneområdestyret til deres søknad til Miljødirektoratet om autorisasjon som besøksenter skog.
2. Miljødirektoratets veileder: Søke om autorisasjon og reautorisasjon av besøkssenter nasjonalpark, våtmark, skog, rovdyr, villrein, verdensarv og Oslofjorden.

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har den 20.05.2022 åpnet for at aktuelle firma / stiftelser som driver med eller ønsker å drive med naturinformasjon kan søke om å bli autorisert som besøkssenter skog. Søknadsfrist er 21.oktober.

Det framgår av utlysningen at besøkssenteret skal skape oppmerksomhet om hvor viktig skogen er for naturmangfold og klima, og skal bygge forståelse for behovet for skogvern og ei bærekraftig skogforvaltning.

Utlysningen skjer i tråd med budsjett proposisjonen til Klima- og Miljødepartementet for 2022, og det vil til oppstart bli satt av 1.222.000 til etableringen. Senere vil et autorisert besøksksenter tilføres et årlig tilskudd til drift.

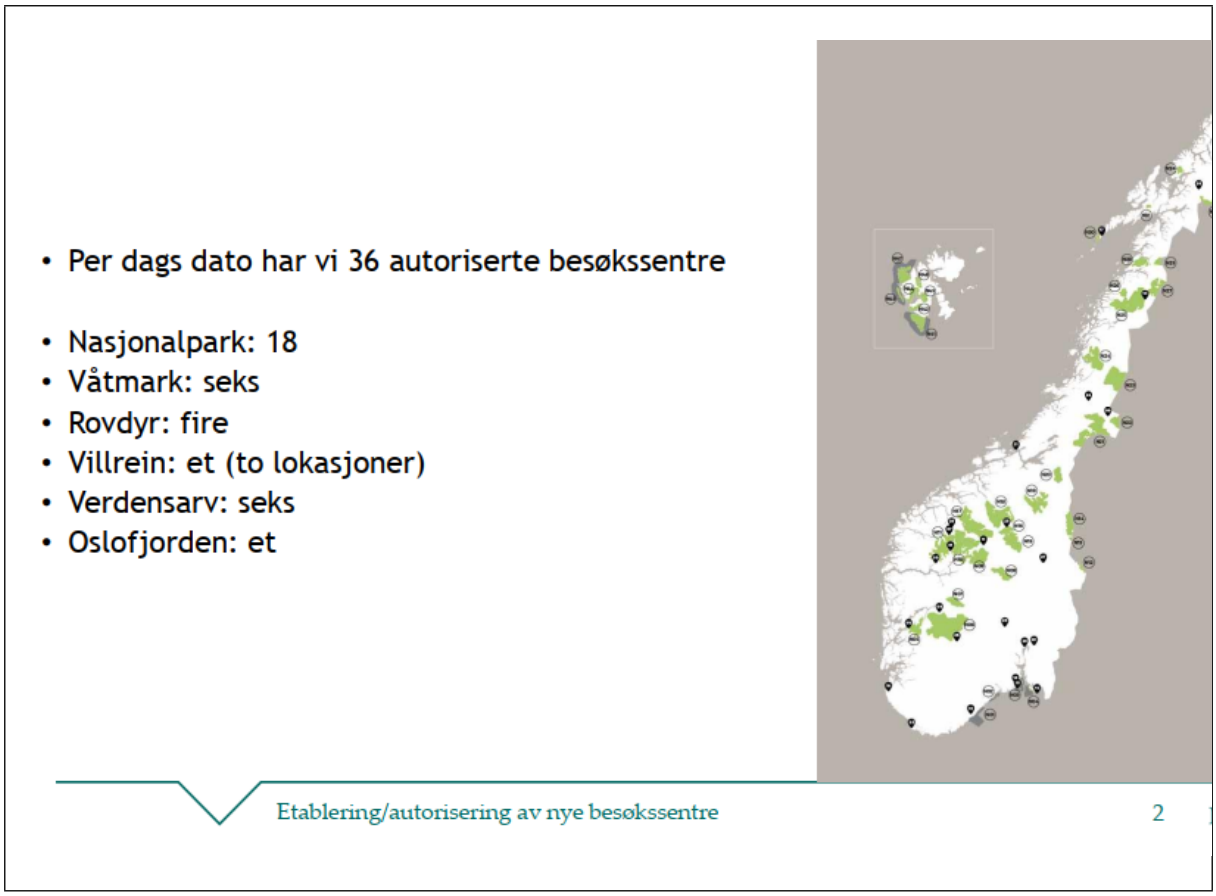
Som det framgår av søknaden fra iTrollheimen As av 21.09.2022 ønsker iTrollheimen AS om å søke autorisasjon som besøksenter skog med utgangspunkt i Trollheimstunet i Rindal. Bedriften innehar både naturfaglig og pedagogisk kompetanse, og har de senere år utviklet en teknologi som kan nyttes ved formidlig på en innovativ måte

Opplysninger om hva et besøksenter og spesielt et besøksenter skog skal være framgår av veilederen vedlagt saken. I tillegg til å fylle funksjonene knyttet til formidling, skal et besøskenter være forankret i lokalsamfunnet og bidra til lokal verdiskapning gjennom måten de drives på. Det kreves en anbefaling fra kommunen, og er ønskelig med en anbefaling fra Statsforvalter og det lokale verneområdestyret. I denne anbefalningen bør det framgå hvordan Verneområdestyret hvorfor senteret anbefales, og det bær beskrives i hvor stor grad senteret samarbeider med verneområdestyret og om verneområdestyret er representert i senterets styre.

Vurdering

Trollheimen har ingen besøkssentre i dag. I en del tidligere verneplanprosesser har det vært etablert ulike besøksenter / nasjonalparksenter knyttet til nasjonalparkene / verneområdene, senest da Lofotodden og Raet nasjonalparker ble etablert.

De senere år har det kun vært utlyst mulighet for å søke om autorisasjon for temasenter som rovvilt og våtmark. Til sammen er det per i dag 36 autoriserte besøksentre i Norge. En oversikt hentet fra Miljødirektoratets presentasjon for Forollhogna tidligere i år viser en slik fordeling av sentre i Norge:

Fra verneområdestyrets side kunne det vært ønskelig å få etablert et besøkssenter for verneområdene i Trollheimen og Innerdalen. Dette vil nok ikke kunne skje uten at det arbeides gjennom politiske prosesser opp klima og miljødepatrementets ledelse. Tiden for å gjøre dette for Trollheimen er nok ikke riktig nå, men i en eventuell prosess med supplerende vern og endring av verneform fra landskapsvernområde til Nasjonalpark. Når det utlyses mulighet for å søke om autorisasjon for besøksenter av ulike slag er dette i utgangspunktet en konkurranse der flere søkere kan konkurrere om å få autorisasjonen / tildelingen. Når utlysningen nå ikke er knyttet til verneområdene styret forvalter vil vi nok ha

mindre påvirkningsmulighet for tildelingen. Det er likevel viktig for en eventuell tildeling av autorisasjon at verneområdestyret kan støtte en slik etablering.

Etablering av et besøkssenter skog vil på mange vis kunne formidle viktige verdier knyttet til verneområdene i og omkring Trollheimen. Grensen for naturlig granskog går i Rindal. Trollheimen har et rikt artsmangfold blant annet knyttet til det mangfold av naturtyper vi finner her. Her inngår skog som et viktig element flere steder. Både gammel furuskog og gammel løvskog, blant annet langs elvene i Folldalen, Vindøldalen og Søyådalen. Utenfor vernegrensen finner vi flere skogreservat, både bar-, løv- og edelløvskog. Så selv om skog kanskje oftest forbindes med Østerdalen, er nettoppp mangfoldet av skog og artsmangfold stort i våre områder. Dette gjør at forvalter anbefaler å støtte iTrollheimens søknad om autorisasjon som skogsenter.

Det er et etablert og godt samarbeid mellom iTrollheimen AS på innfallsporten til Trollheimen i Helgetunmarka. Verneområdestyret har også samarbeidet med iTrollheimen om informasjonsprosjekt og tilretteleggingsprosjekter tidligere. Dette har i enkelte tilfeller ført til en videreutvikling gjennom iTrollheimen selv i etterkant på en positiv måte både for bedriften og lokalsamfunnet. Bedriftens kompetanse og ønske om å videreutvikle formidlingsdelen er positivt både for lokalsammfunnet og for verneområdeforvaltningen. Å ha formidlingskomtepanse og tekologi lokalt som vi kan nytte oss av er et stort ode for forvaltningen, som ikke sitter på slik kompetanse selv eller innehar ressurser til å arbeide med informasjon i så stor grad som vi ønker.

Tidligere samarbeid har også gitt oss en positiv erfaring av at bedriften er lydhør for inspill fra forvaltningen, og evner å samarbeide godt både med verneområdestyret, lokale organisasjoner, grunneiere og bedrifter. Dette er også noe iTrollheimen ønsker å ta videre i organisasjonsformen og styresammensetningen på besøksenteravdelingen under iTrollheimen AS - Naturforvaltning. En slik organisering, der verneområdestyret for Trollheimen er representert i senterets styre vil sikre en utvikling som også ivaretar innfallsporten og verneområdestyrets behov / ønsker framover.

iTrollheimen AS
Rindalsvegen 19
6657 Rindal

21. September 2022

Verneområdestyret for Trollheimen
v/ Verneområdeforvalter Hege S. Moen
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Søknad om autorisasjon til besøkssenter skog

I 2022 lyses det ut en autorisasjon som besøkssenter skog. Dette vil bli det første besøkssenteret med tema skog i landet. Utlysningen er gjennom budsjettproposisjonen for Klima- og miljødepartementet for 2022 og blir praktisk forvaltet gjennom Miljødirektoratets søknadssenter. Det er satt av 1.222.000 kroner til oppstart av besøkssenter skog i 2022.

Et besøkssenter skog skal skape bevissthet om skogens mange verdier og forståelse for behovet for skogvern og en bærekraftig skogforvaltning. Besøkssenteret skal derfor informere om skogvern, skogen som økosystem, økosystemtjenester knyttet til skog og skogens klimabidrag inkludert skogens rolle for klimatilpasning, samt presentere skogens opplevelsesverdier og stimulere til friluftsliv.

Autoriserte besøkssentre skal gi alle som ønsker det, informasjon om naturen og kulturarven. Sentrene skal:

- gi informasjon om naturen og kulturarven
- presentere nasjonale og internasjonale verdier ved et område eller tema
- gi forståelse for vern
- inspirere til å ville lære om, besøke og oppleve natur og kulturmiljø
- inspirere besøkende til bærekraftig friluftsliv
- gi opplevelser som fører til økt verdsetting av natur og kulturmiljø
- øke besøkendes kunnskap om natur, naturmangfold, klima og klimaendringer
- øke besøkendes kunnskap om kulturmiljø og om hvordan menneskene har brukt og påvirket naturen
- veilede besøkende om hva de kan se, oppleve og gjøre i og rundt besøkssentret
- stimulere de besøkendes interesse for natur, naturvern, naturstudier, kulturmiljø, kulturmiljøforvaltning og kulturmiljøstudier
- bidra med opplegg som kan brukes i undervisning

Besøkssentrene skal også være godt forankret i sine lokalsamfunn og bidra til lokal, bærekraftig verdiskaping gjennom måten de drives på. Et autorisert besøkssenter skal

- være et naturlig treffsted for lokalbefolkningen
- være en arena for møter om aktuelle temaer i lokalsamfunnet
- samarbeide med lokale aktører for å utvikle bærekraftige aktiviteter
- bidra til bærekraftig reiseliv i sin region

iTrollheimen AS har utviklet et anlegg for aktiviteter og opplevelser ved Trollheimstunet i Helgetunmarka. Oppstarten for anlegget var et samarbeidsprosjekt mellom iTrollheimen AS, Helgetunmarka grunneierlag, Rindal IL v/Turstigruppa, Verneområdestyret for Trollheimen

og Rindal kommune. Verdiskapningsprosjektet fra 2017 var også en oppstart av Helgetunmarka som Rindal kommune sin hovedinnfallsport til Trollheimen.
Siden 2017 har ovennevnte aktører hatt årlige møter for utvikling i området og iTrollheimen AS har det siste året utvidet anlegget ved Trollheimstunet betraktelig.

Etter å ha satt oss grundig inn i krav og vilkår for autoriserte besøkssentre mener iTrollheimen AS å kunne oppfylle disse på en god måte. Dette setter oss i en stilling at vi ønsker å søke om autorisasjon til besøkssenter skog med søknadsfrist 21. oktober 2022.

Sentrene bør arbeide for godt samarbeid med lokal og regional forvaltning, private reiselivsaktører, frivillige organisasjoner og spesielt skoler.

For at vi skal kunne søke autorisasjon må vi oppfylle de generelle krav (Vedlegg 1), men også spesifikke krav for besøkssenter skog. Dette består blant annet om en anbefaling fra relevant kommune.

I Miljødirektoratets veileder for autorisasjon og re-autorisasjon av besøkssenter står følgende under kapittel 3.2.3:

3.2.3 Samarbeid og forvaltningsknutepunkt
... Brev med anbefaling/støtte fra statsforvalter, verneområdestyre og rovviltnemnd bør forklare hvorfor senteret anbefales, beskrive i hvor stor grad senteret samarbeider med verneområdestyre, statsforvalter eller rovviltnemnd, og om verneområdestyret er representert i senterets styre.

Vi håper med dette at Verneområdestyret for Trollheimen ser ringvirkningene av dette initiativet og tiltaket. Vi håper at vi kan få et støttebrev kra verneområdestyret til å gå videre med søknadsprosessen til landets første autoriserte besøkssenter skog som forhåpentligvis får beliggenhet i randsonen av Trollheimen.

Med vennlig hilsen

Göran Bolme

Gøran Bolme
Daglig leder iTrollheimen AS

VEDLEGG 1 – iTrollheimen AS sine oppfyllelse av generelle krav

Nedenfor følger innledende tanker til søknadsprosessen. Disse punktene er nærmere beskrevet i Miljødirektoratets veileder for autorisasjon og re-autorisasjon av besøkssenter
Videre arbeid med søknadstekst ønskes utarbeid i samråd med fremtidig styre.

Etablering av besøkssentre

3.1.1 Organisasjonsform

Vi ser for oss at besøkssenteret ligger under iTrollheimen AS henholdsvis avdeling iTrollheimen Naturforvaltning. Vi ønsker et eget arbeidsutvalg/styre under besøkssenteret som består av representanter fra allerede etablerte samarbeidsgruppe. Disse består av Rindal kommune, Verneområdestyret for Trollheimen, Rindal IL v/turstigruppa og Helgetunmarka grunneierlag.

3.1.2 Lokalisering

Lokaliseringen er lagt til Trollheimstunet. Området innehar en god infrastruktur og har regulert inn enda bedre parkeringsarealer ved enden av Langvassvegen.

Trollheimstunet ligger sentralt i et av kommunens største hytteområder og friluftsområder. Trollheimstunet ligger også i et kulturhistorisk viktig skogbruksområde med mange kulturhistoriske spor etter skogsdrift og utnyttelse av skog. I tillegg har vi mange typer skog i nærheten og innen kommune/nabokummune. Området ligger også i et regionalt spennende område når det gjelder skog og fugl mellom vestlige og mer østlige skogsarter.

3.1.3 Lokal forankring

Området har allerede en etablert lokal forankring siden verdiskapningsprosjektet i 2017. Som kommunens hovedinnfallsport til Trollheimen og grunneierne som positive bidragsytere og initiativtakere ligger alt til rette for å utvikle dette gode, fungerende samarbeidet til å utvikle lokalsamfunnet ytterligere med lokal verdiskapning. Senteret vil også kunne fungere som en annerledes møteplass for faglig påfyll og samarbeid mellom lokalbefolkning, frivillige lag og lokale næringsaktører

Drift

3.2.1 Bygg og uteområder

Trollheimstunet har sitteplasser til 100 personer. Her er fine, nye og originale lokaler ute i Trollheimen. Området har også naturlige fine uteområder. Både inne- og uteområder er godt egnet til naturveiledning og andre uteaktiviteter. iTrollheimen AS inkludert Trollheimstunet er allerede sertifisert innen bærekraftighet med å være Rindal kommune sitt eneste Miljøfyrtårn.

3.2.2 Universell utforming

Senteret er universelt utformet både innen- og utendørs. Dette omfatter inngangsparti, planløsning, bad/toalett, parkeringsplass og andre uteområder. Stien inn til området er nok for bratt for å komme inn selv med rullestol. Men man kommer seg med rullestol innover hvis noen er med å skyver. Det er imidlertid ikke universell utforming for ankomst vinters tid.

3.2.3 Samarbeid og forvaltningsknutepunkt

Senteret vil være nært tilknyttet og kvalitetssikret av verneområdestyret for Trollheimen og faglige representanter fra kommunen. I tillegg innehar bedriften intern faglig kompetanse. Siden iTrollheimen AS er en privat reiselivsaktør blir det punktet naturlig dekt.

3.2.4 Besøkstall og målgrupper

«Ved søknad om autorisasjon skal forventede besøkstall være godt utredet og spesifisert på målgrupper. Sentrale målgrupper for sentrene er norske og utenlandske reisende (f.eks. buss-, bil- og aktivitetsturister), lokale fastboende (f.eks. barnefamilier, enslige, pensjonister, næringsliv) og skoler. Ved senere årsrapportering skal besøkstall for betalende og ikke-betalende gjester oppgis.»

3.2.5 Bemanning

I første omgang vil det være naturlig at nåværende daglig leder for iTrollheimen også vil fungere som daglig leder for besøkssenteret. Også fordi at daglig leder innehar naturfaglig kompetanse, naturveiledning og innehar et viss naturfaglig nettverk.

3.2.6 Gratis informasjon og inngangsbillett

«Besøkssenteret skal kostnadsfritt tilby enkel og grunnleggende informasjon om besøkssenterets tema, samt friluftsliv og allemannsretten. Informasjon om aktivitetstilbud ved og i nærheten av senteret må være lett tilgjengelig og oppdatert for både lokalbefolkningen og tilreisende. Betaling kan tas for tjenester som særlig tilrettelagte utstillinger, filmvisning, guidede opplevelser, kurs o.l.»

3.2.7 Åpningstider

«Besøkssenteret skal ha åpningstider tilpasset publikums behov. Det er et absolutt krav til autoriserte besøkssentre at de holder åpent minimum 1 000 timer fordelt på minst 150 dager i året.»

3.2.8 Servering

iTrollheimen AS har allerede gode samarbeidspartnere innen mat og matopplevelser. Her står lokalprodusert identitetsmat i fokus. Utbyggingen av Trollheimstunet innehar et nytt kjøkken med alle muligheter for servering.

3.2.9 Produktsalg

«Produkter som besøkssentrene selger, skal holde høy kvalitet. Ved anskaffelsen skal det stilles krav til etisk produksjon og miljøvennlig/bærekraftig framstilling. Sentrene skal også i så stor grad som mulig kjøpe lokalproduserte produkter. I noen tilfeller kan det være aktuelt å inngå samarbeid med lokale kunstnere om å utvikle produkter egnet for salg i besøkssenteret. Salgsprodukter som ikke er lokalproduserte, bør ha en tilknytning til norsk natur eller kulturmiljø. Der det er naturlig kan det utarbeides produkter med enten verneområdets logo eller besøkssenterets logo. Slik merking av produkter har vist seg å være salgsfremmende ved besøkssentrene.»

3.2.10 Bærekraftig reiseliv

«Autoriserte besøkssentre bør bidra inn i nettverk innen bærekraftig reiselivsutvikling, og spille en aktiv rolle i disse nettverkene.
Informasjonskrav Et autorisert besøkssenter har informasjonsansvar for en eller flere nasjonalparker, verdensarvområder, truede arter eller naturtyper. Besøkssentrene skal formidle naturvitenskaplige, natur- og kulturhistoriske, kulturelle og opplevelsesmessige verdier og sette søkelys på bærekraftig bruk av de verdiene de formidler. All formidling skal være nøytral, faglig oppdatert og inspirere til å ville lære mer. Oppfordring til friluftsliv og utendørs aktivitet skal være et sentralt budskap.»

3.3.1 Merkevaren Norges nasjonalparker

«Besøkssentrene skal bruke merkevaren Norges nasjonalparker. Retningslinjer for bruk av merkevaren ligger på nettsiden https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/ Merkevaren er beskyttet og kan kun brukes av autoriserte besøkssentre og andre aktører beskrevet i designmanualen. All informasjon som utvikles i regi av besøkssentrene skal følge merkevarens designføringer, og samtlige besøkssentre skal være representert på Miljødirektoratets nettside Norges nasjonalparker. Kravet om å bruke merkevaren Norges nasjonalparker er ikke obligatorisk for verdensarvsentrene, men de gis samme mulighet til å ta den i bruk.»

3.3.2 Utstillinger

«Autoriserte besøkssentre skal ha utstillinger. Utstillingene skal øke de besøkendes kunnskap om vernede områder og arter og gi økt forståelse for natur, naturmangfold, klima, klimaendringer og kulturmiljø. Utstillingene skal også inspirere til bærekraftig friluftsliv og stimulere interessen for natur, naturvern, naturstudier, kulturmiljø, kulturmiljøforvaltning og kulturmiljøstudier. Det skal gis informasjon på engelsk, i tillegg til norsk.»

3.3.3 Naturveiledning

«Besøkssenteret skal tilby naturveiledning eller kulturmiljøformidling til lokale skole- og barnehageelever. Naturveiledningen bør være basert på kompetansemålene i læreplanen. Undervisningen bør i størst mulig grad foregå utendørs.»

3.3.4 Årsprogram

«Besøkssenteret skal tilrettelegge for barnefamilier og skoler i sitt nærmiljø, og kunngjøre et program for året med temadager, foredrag, turer og andre arrangementer. Aktivitetene kan tilbys i samarbeid med andre interessenter. Senteret skal stå som hovedansvarlig arrangør av alle poster i programmet og har ansvar for å markedsføre programmet. Aktiviteter skal ta hensyn til forvaltningsplaner, besøksstrategier og andre vernevedtak.»

3.3.5 Digital informasjon

Besøkssenteret skal tilby informasjon på nett. I tillegg skal både Facebook og Instagram benyttes som kanaler for informasjon til de ulike målgruppene.

Her har iTrollheimen over flere år hatt et digitalt formidlingsprosjekt som nå blir ferdig i November 2022. Dette er medfinansiert av blant annet Forskningsrådet og Innovasjon Norge.

MILJØ-
DIREKTORATET

Veileder: søke om autorisasjon og reautorisasjon av besøkssenter nasjonalpark, våtmark, skog, rovdyr, villrein, verdensarv og Oslofjorden

Innhold

1. Veileder: søke om autorisasjon som besøkssenter 2
2. Autorisasjonsordningen 2
   2.1 Autorisasjoner og reautorisasjoner 2
   2.2 Krav til dokumentasjon 3
   2.3 Finansiering 3
      2.3.1 Grunntilskudd 3
      2.3.2 Tilskudd til utvikling 3
      2.3.3 Tilskudd til naturveiledere 3
   2.4 Oppfølging og kvalitetssikring 4
3. Generelle krav til autoriserte besøkssentre 4
   3.1 Etablering av besøkssentre 4
      3.1.1 Organisasjonsform 4
      3.1.2 Lokalisering 4
      3.1.3 Lokal forankring 4
   3.2 Drift 4
      3.2.1 Bygg og uteområder 4
      3.2.2 Universell utforming 5
      3.2.3 Samarbeid og forvaltningsknutepunkt 5
      3.2.4 Besøkstall og målgrupper 5
      3.2.5 Bemanning 5
      3.2.6 Gratis informasjon og inngangsbillett 5
      3.2.7 Åpningstider 6
      3.2.8 Servering 6
      3.2.9 Produktsalg 6
      3.2.10 Bærekraftig reiseliv 6
   3.3 Informasjonskrav 6
      3.3.1 Merkevaren Norges nasjonalparker 6
      3.3.2 Utstillinger 6
      3.3.3 Naturveiledning 7
      3.3.4 Årsprogram 7
      3.3.5 Digital informasjon 7
4. Spesielle krav til temasentre 8
   4.1 Rovdyr 8
   4.2 Våtmark 8
   4.3 Skog 9
   4.4 Nasjonalpark 9
   4.5 Verdensarv 10
   4.6 Villrein 11
   4.7 Oslofjorden 11

1. Veileder: søke om autorisasjon som besøkssenter

Veilederen for "autoriserte besøkssentre" gir informasjon om hvilke krav som gjelder ved autorisasjoner og reautorisasjoner av slike sentre. Forskriften til "autoriserte besøkssentre" Forskrift om tilskudd til naturinformasjonssenter – Lovdata gir informasjon om hvem som er søknadsberettiget og hva det kan søkes midler til. Beløpene som gis til drift og prosjektmidler fremgår av statsbudsjettet for gjeldende år.

Autoriserte besøkssentre skal gi alle som ønsker det, informasjon om naturen og kulturarven. Sentrene skal

- gi informasjon om naturen og kulturarven
- presentere nasjonale og internasjonale verdier ved et område eller tema
- gi forståelse for vern
- inspirere til å ville lære om, besøke og oppleve natur og kulturmiljø
- inspirere besøkende til bærekraftig friluftsliv
- gi opplevelser som fører til økt verdsetting av natur og kulturmiljø
- øke besøkendes kunnskap om natur, naturmangfold, klima og klimaendringer
- øke besøkendes kunnskap om kulturmiljø og om hvordan menneskene har brukt og påvirket naturen
- veilede besøkende om hva de kan se, oppleve og gjøre i og rundt besøkssentret
- stimulere de besøkendes interesse for natur, naturvern, naturstudier, kulturmiljø, kulturmiljøforvaltning og kulturmiljøstudier
- bidra med opplegg som kan brukes i undervisning

De autoriserte besøkssentrene i Norge inkluderer temakategoriene nasjonalpark, rovdyr, villrein, våtmark, skog, verdensarv og Oslofjorden.
Besøkssentrene skal også være godt forankret i sine lokalsamfunn og bidra til lokal, bærekraftig verdiskaping gjennom måten de drives på.

Et autorisert besøkssenter skal

- være et naturlig treffsted for lokalbefolkningen
- være en arena for møter om aktuelle temaer i lokalsamfunnet
- samarbeide med lokale aktører for å utvikle bærekraftige aktiviteter
- bidra til bærekraftig reiseliv i sin region

2. Autorisasjonsordningen

2.1 Autorisasjoner og reautorisasjoner

En aktør kan søke om autorisasjon etter at etablering av besøkssenter er vedtatt politisk, og det fremgår av Prop. 1 S, revidert nasjonalbudsjett eller tildelingsbrev og lyses ut av Miljødirektoratet i elektronisk søknadssenter. Et senter autoriseres for fem år av gangen dersom ikke annet er oppgitt. Der flere aktører søker autorisasjon for samme senter, vil den søkeren som best møter kravene autoriseres. Formålet med å reautorisere

besøkssentrene er å sikre at sentrene oppfyller kravene i veilederen. Utlysning og søknad om autorisasjon tilrettelegges gjennom søknadssenteret til Miljødirektoratet på Autorisasjon for besøkssenter - Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no).

2.2 Krav til dokumentasjon

Autorisasjonssøknader skal inneholde opplysninger om hvordan senteret oppfyller kravene som stilles til autorisasjon, inkludert budsjett og virksomhetsplan. Planen skal grovt sett presentere planlagte aktiviteter i autorisasjonsperioden samt mer detaljert presentere planlagte aktiviteter og opplegg for det kommende året. Autorisasjon og reautorisasjon gjennomføres på grunnlag av skriftlig søknad og autorisasjonsbefaring til besøkssenteret.

Alle autoriserte sentre skal innen søknadsfristen for grunntilskuddet (driftsmidlene) 15. januar rapportere i rapportskjemaet i elektronisk søknadssenter og legge ved foreløpig årsrapport med foreløpig regnskap for forutgående år. Ved endelig rapportfrist i slutten av juni skal sentrene rapportere i rapportskjemaet samt legge ved endelig årsrapport med revidert regnskap.

2.3 Finansiering

Autoriserte besøkssentre mottar årlig et grunntilskudd, og har i tillegg mulighet til å søke tilskudd til utvikling. Besøkssentrene må hvert år sende søknad om støtte og rapport om bruk av tilskuddene via elektronisk søknadssenter på Miljødirektoratet - Søknadssenter (miljodirektoratet.no). Søknadsfrist for samtlige tilskuddsmidler er 15. januar hvert år. Ordningen omfatter to kategorier tilskudd:

2.3.1 Grunntilskudd

Grunntilskuddet er det årlige driftstilskuddet som fastsettes i statsbudsjettet, og kan brukes til lønn til daglig leder, drift av utstillinger, husleie for bygg, lønn til kulturmiljø- eller naturveileder og annen aktivitet definert gjennom autorisasjonen.

For besøkssenter verdensarv forutsettes minimum 40 prosent medfinansiering fra andre aktører til driften. Medfinansieringen kan skaffes via lokale og regionale aktører, samt gjennom inntjening på annen måte.

2.3.2 Tilskudd til utvikling

Slike midler kan brukes til utstillinger, formidlingsoppgaver, kompetanseutvikling og utvikling av et utvidet publikumstilbud.
Størrelsen på tilskuddsmidlene avgjøres i forbindelse med de årlige budsjettprosessene.

I samsvar med bevilgningsreglementets § 10 2. ledd[1] kan departementet, direktoratene eller Riksrevisjonen iverksette kontroll med at grunntilskudd og prosjektmidler er benyttet til formålet.

2.3.3 Tilskudd til naturveiledere

Mottakere av tilskudd til naturveiledning er åtte besøkssentre som er omtalt i Prop. 1 S.

[1] Bevilgningsreglementet: https://lovdata.no/dokument/STV/forskrift/2005-05-26-876

2.4 Oppfølging og kvalitetssikring

Daglig leder skal følge opp og utvikle besøkssenteret i tråd med de nasjonale retningslinjene. Besøkssenteret bør organisere seg slik at det til enhver tid har den kompetanse som kreves og samhandle med det nasjonale kompetansenettverket for autoriserte besøkssentre. Senteret skal dessuten samarbeide med aktører med kompetanse på senterets faglige tema og fysiske utforming.

Miljødirektoratet skal årlig vurdere kvaliteten på besøkssentrene basert på innleverte rapporter. Det kan også bli gjennomført evalueringer i løpet av autorisasjonsperioden.

Representanter fra alle de autoriserte besøkssentrene skal delta på den årlige samlingen for autoriserte besøkssentre. For verdensarvsteder kan det være aktuelt å delta på tilsvarende samlinger innenfor museumsnettverket.

3. Generelle krav til autoriserte besøkssentre

3.1 Etablering av besøkssentre

3.1.1 Organisasjonsform

Aktører på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå kan ta initiativ til å etablere og søke autorisasjon som besøkssenter. Sentrene kan utformes etter ulike modeller, ut fra lokale og regionale behov og samarbeidsmuligheter. Miljødirektoratet anbefaler at hvert besøkssenter har eget styre.

3.1.2 Lokalisering

Et besøkssenter skal lokaliseres der det er definert et tilstrekkelig besøksgrunnlag, og der det er god infrastruktur og muligheter for positive ringvirkninger. Ideelt sett bør senteret lokaliseres i nærheten av det tema det skal informeres om. Lokaliseringen av senteret må aldri forårsake at natur- eller kulturverdiene svekkes.

3.1.3 Lokal forankring

Ved etablering og drift av et besøkssenter skal lokal forankring sikres gjennom bred involvering av lokalsamfunnet, og besøkssenteret skal på sin side bidra til å utvikle lokalsamfunnet. Senteret skal fungere som en møteplass og lede an i å utvikle samarbeidet med lokalbefolkningen, frivillige lag og foreninger og lokale næringslivsaktører.

3.2 Drift

3.2.1 Bygg og uteområder

Autoriserte besøkssentre skal ha bygg som egner seg til formålet og bør ha tilgang til uteområder som kan brukes ved naturveiledning og andre uteaktiviteter.
For nye bygninger og tilbygg skal man så langt det er mulig velge miljø- og energivennlige løsninger, og nybygg skal være godt tilpasset omgivelsene og ikke påvirke miljøverdier negativt. Sentre skal dessuten arbeide mot sertifisering for bærekraftighet (f.eks. Green travel, Miljøfyrtårn eller Norsk økoturisme).

3.2.2 Universell utforming

Så langt det er mulig, skal senteret være universelt utformet både ute- og innendørs. Dette omfatter inngangsparti, planløsning, bad/toalett, parkeringsplass piknikområder og andre uteområder. Der publikumsarealer ligger over flere etasjer, bør det være heis.[2] Det er viktig å kjenne til ulike handikap som det bør tilrettelegges for, samt de sju prinsippene for universell utforming.[3]

3.2.3 Samarbeid og forvaltningsknutepunkt

Sentrene bør arbeide for godt samarbeid med lokal og regional forvaltning, private reiselivsaktører, frivillige organisasjoner og spesielt skoler. Der forholdene ligger til rette for det skal sentrene samlokaliseres med relevante etablerte institusjoner som informerer om natur eller kultur (f.eks. museer eller forvaltningsknutepunkter).

Brev om anbefaling/støtte fra kommuner bør vise til kommunestyrevedtak. Støttebrevet skal forklare hvorfor kommunen anbefaler autorisasjon og beskrive i hvor stor grad senteret samarbeider med kommunene, og spesielt om og hvor mye økonomisk støtte kommunen vil gi og om den er representert i senterets styre. Informasjon om forankring i kommuneplan kan også være aktuelt. Brev med anbefaling/støtte fra statsforvalter, verneområdestyre og rovviltnemnd bør forklare hvorfor senteret anbefales, beskrive i hvor stor grad senteret samarbeider med verneområdestyre, statsforvalter eller rovviltnemnd, og om verneområdestyret er representert i senterets styre.

3.2.4 Besøkstall og målgrupper

Ved søknad om autorisasjon skal forventede besøkstall være godt utredet og spesifisert på målgrupper. Sentrale målgrupper for sentrene er norske og utenlandske reisende (f.eks. buss-, bil- og aktivitetsturister), lokale fastboende (f.eks. barnefamilier, enslige, pensjonister, næringsliv) og skoler. Ved senere årsrapportering skal besøkstall for betalende og ikke-betalende gjester oppgis.

3.2.5 Bemanning

Alle autoriserte besøkssentre skal ha egen daglig leder. Naturinformasjonssentre og verdensarvsentre for natur skal ha naturveileder med kunnskap om naturvitenskap og naturveiledning, mens verdensarvsentre for kultur skal ha kulturmiljøformidler med kunnskap om kulturmiljøfag og kulturmiljøformidling. Bemanningen ved det enkelte senteret skal tilpasses type besøkssenter, besøkspotensiale og gjeldende økonomiske rammer. Senteret bør sikre et spenn i fagkompetanse og bygge et nettverk med relevante fagaktører.

3.2.6 Gratis informasjon og inngangsbillett

Besøkssenteret skal kostnadsfritt tilby enkel og grunnleggende informasjon om besøkssenterets tema, samt friluftsliv og allemannsretten. Informasjon om aktivitetstilbud ved og i nærheten av senteret må være lett tilgjengelig og oppdatert for både lokalbefolkningen og tilreisende. Betaling kan tas for tjenester som særlig tilrettelagte utstillinger, filmvisning, guidede opplevelser, kurs o.l.

[2] Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift), kapittel 12 - Lovdata

[3] Kulturminnevern og universell utforming, s. 21-28 og s.52, kulturminnevern_uu.pdf (husbanken.no)

3.2.7 Åpningstider

Besøkssenteret skal ha åpningstider tilpasset publikums behov. Det er et absolutt krav til autoriserte besøkssentre at de holder åpent minimum 1 000 timer fordelt på minst 150 dager i året.

3.2.8 Servering

Mat og servering er en viktig del av det totale servicetilbudet og opplevelsen ved et besøkssenter. Sentrene bør samarbeide med lokale aktører om et serveringstilbud, alternativt vise til gode serveringssteder i nærområdet, og tilrettelegge for salg av lokalprodusert mat og drikke.

3.2.9 Produktsalg

Produkter som besøkssentrene selger, skal holde høy kvalitet. Ved anskaffelsen skal det stilles krav til etisk produksjon og miljøvennlig/bærekraftig framstilling. Sentrene skal også i så stor grad som mulig kjøpe lokalproduserte produkter. I noen tilfeller kan det være aktuelt å inngå samarbeid med lokale kunstnere om å utvikle produkter egnet for salg i besøkssenteret. Salgsprodukter som ikke er lokalproduserte, bør ha en tilknytning til norsk natur eller kulturmiljø.

Der det er naturlig kan det utarbeides produkter med enten verneområdets logo eller besøkssenterets logo. Slik merking av produkter har vist seg å være salgsfremmende ved besøkssentrene.

3.2.10 Bærekraftig reiseliv

Autoriserte besøkssentre bør bidra inn i nettverk innen bærekraftig reiselivsutvikling, og spille en aktiv rolle i disse nettverkene.

3.3 Informasjonskrav

Et autorisert besøkssenter har informasjonsansvar for en eller flere nasjonalparker, verdensarvområder, truede arter eller naturtyper. Besøkssentrene skal formidle naturvitenskaplige, natur- og kulturhistoriske, kulturelle og opplevelsesmessige verdier og sette søkelys på bærekraftig bruk av de verdiene de formidler. All formidling skal være nøytral, faglig oppdatert og inspirere til å ville lære mer. Oppfordring til friluftsliv og utendørs aktivitet skal være et sentralt budskap.

3.3.1 Merkevaren Norges nasjonalparker

Besøkssentrene skal bruke merkevaren Norges nasjonalparker. Retningslinjer for bruk av merkevaren ligger på nettsiden https://designmanual.norgesnasjonalparker.no/
Merkevaren er beskyttet og kan kun brukes av autoriserte besøkssentre og andre aktører beskrevet i designmanualen.
All informasjon som utvikles i regi av besøkssentrene skal følge merkevarens designføringer, og samtlige besøkssentre skal være representert på Miljødirektoratets nettside Norges nasjonalparker. Kravet om å bruke merkevaren Norges nasjonalparker er ikke obligatorisk for verdensarvsentrene, men de gis samme mulighet til å ta den i bruk.

3.3.2 Utstillinger

Autoriserte besøkssentre skal ha utstillinger. Utstillingene skal øke de besøkendes kunnskap om vernede områder og arter og gi økt forståelse for natur, naturmangfold, klima, klimaendringer og kulturmiljø. Utstillingene skal også inspirere til bærekraftig

friluftsliv og stimulere interessen for natur, naturvern, naturstudier, kulturmiljø, kulturmiljøforvaltning og kulturmiljøstudier.

Det skal gis informasjon på engelsk, i tillegg til norsk. I tillegg til at det i utstillingene gis informasjon på gjeldende mål for det geografiske området (hhv. bokmål og nynorsk), skal man så langt det er mulig gi informasjon på samisk og kvensk i samiske og kvenske områder [4] [5].

3.3.3 Naturveiledning

Besøkssenteret skal tilby naturveiledning eller kulturmiljøformidling til lokale skole- og barnehageelever. Naturveiledningen bør være basert på kompetansemålene i læreplanen. Undervisningen bør i størst mulig grad foregå utendørs.

3.3.4 Årsprogram

Besøkssenteret skal tilrettelegge for barnefamilier og skoler i sitt nærmiljø, og kunngjøre et program for året med temadager, foredrag, turer og andre arrangementer. Aktivitetene kan tilbys i samarbeid med andre interessenter. Senteret skal stå som hovedansvarlig arrangør av alle poster i programmet og har ansvar for å markedsføre programmet. Aktiviteter skal ta hensyn til forvaltningsplaner, besøksstrategier og andre vernevedtak.

3.3.5 Digital informasjon

Besøkssenteret skal tilby informasjon på nett. I tillegg skal både Facebook og Instagram benyttes som kanaler for informasjon til de ulike målgruppene.

[4] Lov om språk (språklova) - Lovdata

[5] Samelovens språkregler og forvaltningsområdet for samisk språk - regjeringen.no

4. Spesielle krav til temasentre

Besøkssenter rovdyr, våtmark, skog, nasjonalpark, verdensarv, villrein og Oslofjorden har følgende tilleggskrav:

4.1 Rovdyr

Målet med opprettelsen av besøkssentre for rovdyr er å formidle et totalt og nøytralt bilde av økologi, forvaltning og konflikt knyttet til de norske rovdyrartene. Sentrene har et spesielt ansvar for informasjon om nasjonal politikk og belysing av det regionale og totale konfliktbildet.

Et besøkssenter for rovdyr skal

- formidle kunnskap om de norske rovdyrartene
- informere om rovdyrforvaltningen i Norge og sette dette inn i et internasjonalt perspektiv
- tilpasse informasjonen til målgruppene, og tilby aktiviteter til skoler, organisasjoner, bygdelag med mye konflikt og områder der rovvilt er nytt
- drive utviklingsarbeid knyttet til presentasjon, pedagogisk opplegg og konflikthåndtering
- dokumentere hvordan de vil samarbeide med andre sentre i samme kategori
- utføre nasjonale oppgaver og fungere som nasjonale koordinatorer innenfor temaet
- velge fokus ut fra regionale forhold som hvilke rovviltarter det er stort søkelys på, hvilke konflikter som er gjeldende, hvilken målgruppe man formidler til og hvilken tid på året man driver formidling

Senteret må ha en anbefaling fra den regionale rovviltnemnda, samt relevant kommune for å kunne søke autorisasjon.

4.2 Våtmark

Et besøkssenter for våtmark skal informere om og skape forståelse for og bevissthet om verdien av våtmark. En viktig del av dette er å formidle kunnskap om forvaltning av våtmark generelt, vern av våtmarksområder, Ramsarkonvensjonen generelt og Ramsarområder spesielt.
Ramsarkonvensjonen definerer våtmarker som naturlige eller menneskeskapte økosystemer med permanent eller temporært vann, stillestående eller rennende, fersk, brakt eller salt, inkludert områder ned til 6 meter ved fjære sjø. Følgende naturtyper inngår; sumper, innsjøer, torvmyrer, skogdekkede våtmarker, grotter og elver (innlandet), korallrev, laguner og fuglefjell (kyst og kystnære områder), reservoarer, dammer, fiskedammer, rismarker og andre menneskeskapte våtmarker.

Et besøkssenter for våtmark skal

- være plassert i tilknytning til et våtmarksområde
- informere om våtmark generelt, lokale våtmarksområder, vern av våtmark nasjonalt, inkludert Ramsarområder
- arrangere aktiviteter og arrangementer i tilknytning til våtmarksområdet eller innenfor våtmarksrelaterte tema

- bistå miljøforvaltningen med formidling av våtmark
- markere verdens våtmarksdag
- bidra til overvåking og tilrettelegging i våtmarksområder der dette er aktuelt

Senteret må ha en anbefaling fra relevant kommune og statsforvalter for å kunne søke autorisasjon.

4.3 Skog

Et besøkssenter skog skal skape bevissthet om skogens mange verdier og forståelse for behovet for skogvern og en bærekraftig skogforvaltning.

Skogen er det økosystemet hvor vi finner flest arter i Norge, og det er i skog vi finner flest truede arter. Et stort antall naturtyper i skogen er vurdert som truet og nært truet. I tillegg er hele 48 % av alle truede arter på Rødlista fra 2021 helt eller delvis knyttet til skog. Vern av skog er det viktigste virkemiddelet for å ta vare på disse artene og naturtypene. Skogen er også viktig i klimasammenheng, blant annet gjennom opptak og lagring av CO_2. Intakt skog er også viktig for klimatilpasning, og kan blant annet redusere risiko for flom og ras. I et endret klima forventer vi dramatiske endringer i norske skoger og vern og bærekraftig skogbruk er viktig for å skape klimarobuste skoger. Bærekraftig skogbruk er også viktig i det grønne skiftet, der det bidrar med fornybare ressurser som vil spille en viktig rolle i et lavutslippssamfunn.

Et besøkssenter skog skal:

- informere om skogen som økosystem, om økosystemtjenester knyttet til skog, og om skogvern, der sistnevnte skal ha en hovedvekt
- informere om skogens klimabidrag, i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- presentere skogens opplevelsesverdier og stimulere til friluftsliv
- informere om bærekraftig skogbruk og miljøhensyn i skogbruket
- ligge i tilknytning til skogvernområde(r) eller annet skogområde som er relevant i formidlingssammenheng
- arrangere aktiviteter og arrangementer innenfor skogrelaterte tema
- markere verdens skogdag 21. mars

Senteret må ha en anbefaling fra relevant kommune, statsforvalter og ev. verneområdestyre for å kunne søke autorisasjon.

4.4 Nasjonalpark

Besøkssenter nasjonalpark skal spesielt formidle informasjon om nasjonalparker og andre vernede områder, nasjonalt og internasjonalt. Sentrene har et særlig ansvar for å formidle verneverdiene i de nærliggende verneområdene. De skal også stimulere til bærekraftig bruk av nasjonalparker og annen natur, og til friluftsliv.

Et besøkssenter for nasjonalpark skal

- ha et nært samarbeid med verneområdestyret og nasjonalparkforvalteren i de områdene der ordningen er etablert
- presentere opplevelsesmulighetene i nasjonalparken(e) og randsonene

- tilby lett tilgjengelig informasjon om friluftsliv, stinett og turhytter som lett kan lede besøkende ut i nasjonalparken(e) og andre verneområder
- installere og ta i bruk nasjonalparkskjermen som gir informasjon om alle landets nasjonalparker
- samarbeide med de andre autoriserte nasjonalparksentrene om pedagogiske metodeverktøy, temautstillinger o.l.

Ved autorisasjonssøknader for besøkssenter nasjonalpark forutsettes det at vernemyndigheter og kommune støtter søknaden.

4.5 Verdensarv

Et besøkssenter for verdensarv skal spre kunnskap og skape oppmerksomhet om de fremragende universelle verdiene til norske verdensarvområder, gi forståelse for hvorfor disse skal tas vare på og sette den norske verdensarven inn i et internasjonalt perspektiv. Den immaterielle kulturarven bør trekkes inn som en del av framstillingen av verdensarven. Verdensarvkonvensjonens varemerke, med helhetlig tilnærming til natur og kultur, må framheves i all informasjon og formidling.

Et verdensarvsenter skal bidra til at verdensarven har en funksjon for lokalsamfunnet i tråd med forpliktelsene i verdensarvkonvensjonen. Lokalbefolkningen har et spesielt stort ansvar for opprettelsen av og deltagelsen i verdensarvsentrene. Besøkssentre for verdensarv skal også bidra til bærekraftig verdiskaping.

Et besøkssenter for verdensarv skal

- øke kunnskapen om verdensarvkonvensjonen globalt og nasjonalt og forpliktelsene som følger av en verdensarvstatus
- sette betydningen av nasjonal og lokal verdensarv inn i en internasjonal kontekst
- bidra til formidling og informasjon om øvrige Unesco-konvensjoner (herunder konvensjonen om vern av undervannsarkeologien, konvensjonen om beskyttelse av kulturmiljøer i væpnet konflikt og konvensjonen om vern av immateriell kulturarv)
- øke besøkendes kunnskap om verdensarvområdet, forståelsen av verdensarvverdiene og grunnlaget for innskrivningen på verdensarvlisten
- inspirere og veilede de besøkende om hva man kan se, oppleve og gjøre i og rundt verdensarvsenteret uten å forringe verdensarvverdiene
- stimulere til bruk av kultur- og naturarven i undervisning i skolen
- være en møteplass som støtter opp om lokalsamfunnets innsats for å ta vare på verdensarven
- støtte verdensarvkoordinator og forvaltningsarbeid knyttet til oppfølging av verdensarven
- samarbeide med lokale og regionale organisasjoner, foreninger og næringsliv som formidler kvalitetsprodukter og -tjenester
- årlig markere den internasjonale verdensarvdagen (18. april), datoen for konvensjonens tilblivelse (16. november) og/eller innskrivningsdato for eget område
- bygge opp lokal vertskapskompetanse (tilbudet skal inngå i aktivitetsplan)

- ha ansatte ved senteret som holder seg oppdatert på de viktigste nyheter knyttet til konvensjonen (jf. nyheter på http://whc.unesco.org/)

Ved autorisasjonssøknader for besøkssenter verdensarv vises det til Klima- og miljødepartementets prioriteringer for verdensarvsentre per 18.5.2017 [6]. Planen vil bli revidert i 2022.

4.6 Villrein

Informasjons- og kompetansesenteret for villrein skal formidle kunnskap om og sikre forståelse for de naturverdiene villreinstammene og -fjellene representerer. Norge har et særlig internasjonalt ansvar for å sikre framtiden for villreinen og dens leveområder.

Stiftelsen Norsk villreinsenter fremmer bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinen, og stiftelsen har to driftsenheter: Norsk villreinsenter Sør ligger på Skinnarbu, mens Norsk villreinsenter Nord ligger på Hjerkinn. De to enhetene har sitt geografiske ansvarsområde henholdsvis sør og nord for Sognefjorden. Norsk villreinsenter Nord er i tillegg besøkssenter for villrein.

Besøkssenter for villrein skal

- formidle informasjon om villreinbestandene og -fjellene i Norge
- fremme samarbeid og kompetanseheving i forhold til alle aktører som berører villreinen og dens leveområder
- være en arena for kommunikasjon mellom villreinforskere og -brukere
- fungere som brobygger og møteplass for å fremme tradisjonell og ny næringsutvikling på villreinens premisser
- foreslå tiltak ovenfor ansvarlige myndigheter og berørte parter for å sikre bærekraftig forvaltning av villreinen og økosystemet den er en del av

4.7 Oslofjorden

Klima- og miljødepartementet lanserte våren 2021 "Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv". Tiltaksplanen skal mobilisere til innsats hos alle, og ett av tiltakene i planen er opprettelse av et besøkssenter for Oslofjorden. Målet med ett slikt senter er å øke kunnskapsnivået i befolkningen og dermed øke befolkningens evne og lyst til å bidra i ivaretakelsen av Oslofjorden. Besøkssenteret skal gi veiledning, informasjon og kunnskapsformidling om Oslofjorden på en lettfattelig måte. Sentret skal også benytte seg av digitale løsninger, slik at deler av informasjonen kan nås digitalt uten at fysisk oppmøte på sentret er nødvendig.

Besøkssenter for Oslofjorden skal:

- mobilisere alle befolkningsgrupper og kommuner til å ta vare på Oslofjorden, gjennom å synliggjøre de miljøutfordringene som Oslofjorden står ovenfor
- synliggjøre friluftslivsbruken blant ulike grupper i befolkningen, informere om hva som fremmer og hemmer områdebruken, og informere om ev. konflikter mellom ulike brukergrupper
- informere om naturmangfold, tilstand, klima og klimaendringer i og rundt fjorden
- stimulere til økt friluftsliv

[6] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/plan-for-prioriteringer-i-arbeidet-med-a-etablere-verdensarvsentre-ved-alle-de-norske-verdensarvomradene-2017-2026/id2554422/

- informere om allemannsretten, spesielt i strandsonen
- informere om områder som er velegnet for friluftsliv, fiske, fangst og sanking

12

ST 43/2022 Delegert sak

Verneområdestyret
for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47 74 16 81 25
fmtlpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen

Nordisk Film TV v/Thea Eriksen
Hammersborggata 9
0181 OSLO

Saksbehandler Sara Kristiane Eide **Vår ref.** 2022/8312-0 432.2 **Deres ref.** **Dato** 09.09.2022

Innerdalen landskapsvernområde - Dispensasjon for motorferdsel for frakt av filmutstyr til Renndølsetra - 71 Team

Vedtak

Dispensasjonen gjelder for

Navn:	Thea Eriksen v/Norsk Film TV
Adresse/postnummer/sted:	Hammersborggt 9, 0181 Oslo
Sjåfør (-er):	Sjåfør fra 71 teamet.
Type kjøretøy/ reg.nr:	2 Biler

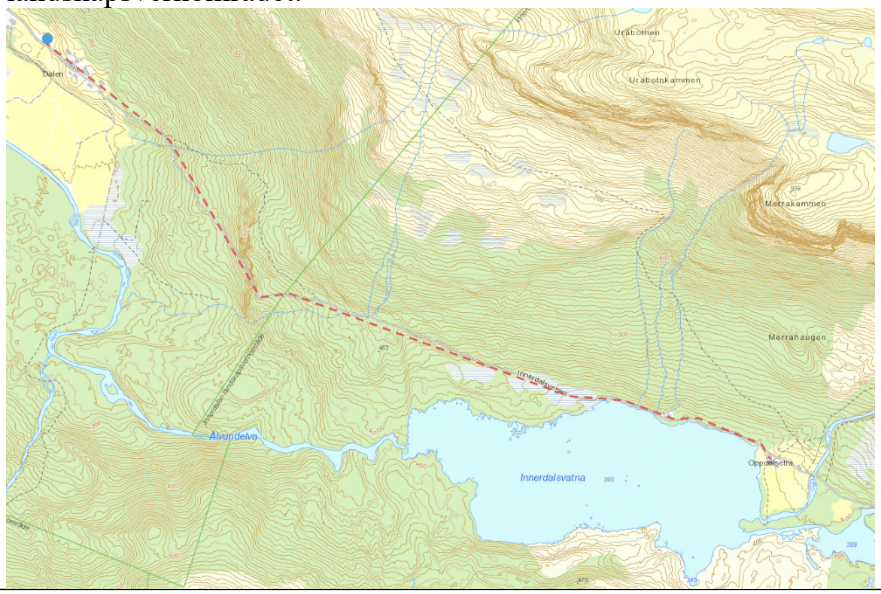
Transportformål

Transport av kamera – og lydutstyr samt kulisser fra Nerdalen til Renndølsetra i forbindelse med produksjon av TV programmet 71 grader nord.

Hjemmel

Naturmangfoldloven § 48 *dispensasjon fra vernevedtak*.

Vilkår for transporten

Kjøretrase	Kjøretransé går på Innerdalsvegen fra Nerdalen til Renndølsetra (rød linje i kart). Dispensasjonen gjelder for trasé innenfor landskapsvernområdet.
Antall turer / varighet på dispensasjonen	Dispensasjonen åpner for motorferdsel den 24. september 2022, for to biler – hver for én tur / retur.
Tidsrom	I tillegg til ei generell oppfordring om å unngå motorisert ferdsel i helger og høytider, er det fastsatt følgende kjøretidsbegrensninger: Generelt kjøreforbud: **- fra lørdag kl. 12.00 til søndag kl. 15.00** - alle dager mellom kl. 21.00 – 08.00
Vilkår	Det er ikke tillatt å bruke motorkjøretøy i verneområdet for transport av bagasje eller proviant av bekvemmelighetsårsaker. **Innehaver av løyvet skal kombinere ulike kjøreoppdrag slik at kjøringen begrenses til et absolutt minimum.** **Persontransport kan kun skje ved ledig plass i forbindelse med annen nytte transport**.
Krav om kjørebok	Dispensasjonen er ikke gyldig dersom kjørebok ikke er utfylt **før** turen starter.

	Utfylt kjørebok skal returneres innen 1. november 2022. For flerårige dispensasjoner må kjørebok være levert før ny kjørebok sendes ut.
Andre vilkår	Dispensasjonen skal medbringes i felt, og forevises ved eventuell kontroll. Ferdselen skal skje så hensynsfullt som mulig for å unngå skade og ulempe for naturmiljø og mennesker. I forbindelse med produksjonen skal transportetappen med bil **ikke** filmes eller fotograferes, da det ikke er ønskelig å sende ut feil budskap om kjøring i Innerdalen. Det skal heller **ikke deles** film /bilder tatt av bilene i Innerdalen i annen sammenheng **etterpå**.

Forholdet til annet lovverk
Når setereier nyttes som sjåfør er det ikke behov for en egen behandling etter lov om motorferdsel, for transport utført av teamet fra 71 grader Nord må det avklares med Sunndal kommune om dette trenger en egen behandling etter lov om motorferdsel. Grunneiers tillatelse kreves i tillegg til denne dispensasjon.

Klagemulighet
Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen via sftl@statsforvalteren.no.

Med hilsen

Sara Kristiane Eide
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg
1 Saksfremstilling
2 Kjørebok - 71 Team

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Sunndal kommune	Romsdalsvegen 2, Postboks 94	6601	SUNNDALSØRA
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER

Verneområdestyret for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47 74 16 81 25
fmtlpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen

Nordisk Film TV v/Thea Eriksen
Hammersborggata 9
0181 OSLO

Saksbehandler Sara Kristiane Eide **Vår ref.** 2022/8312-0 432.2 **Deres ref.** **Dato** 13.09.2022

Innerdalen landskapsvernområde - endringer i vedtak om motorferdsel til Renndølsetra

Etter kommunikasjon med søker den 12.09.2022 er behovet for flere turer og et utvidet tidsrom for motorisert ferdsel nødvending for å utføre oppdraget. Vedtak gitt den 09.09.2022 utgår, og dette vedtaket vil være gjeldende fra 13.09.2022.

Vedtak

Dispensasjonen gjelder for

Navn:	Thea Eriksen v/Norsk Film TV
Adresse/postnummer/sted:	Hammersborggt 9, 0181 Oslo
Sjåfør (-er):	Sjåfør fra 71 teamet.
Type kjøretøy/ reg.nr:	2 Biler

Transportformål

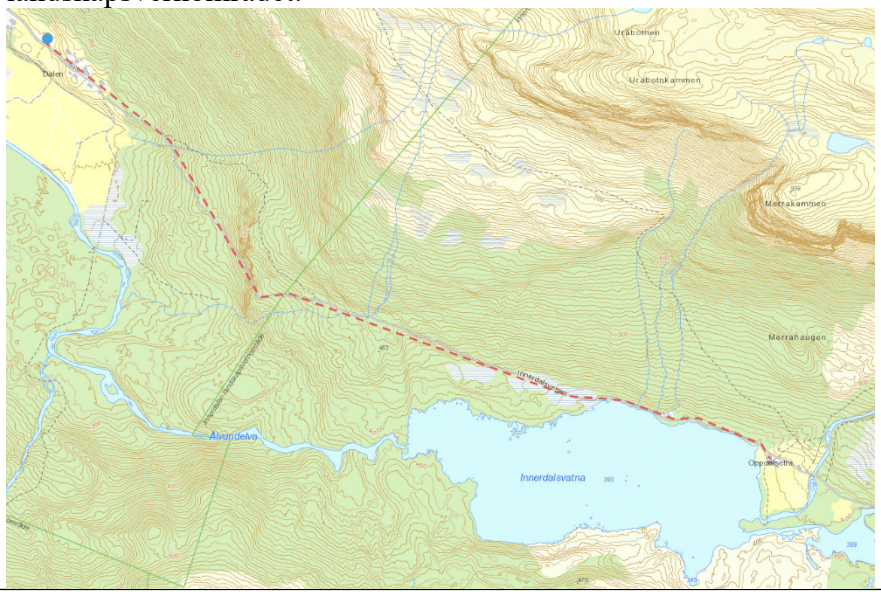
Transport av kamera – og lydutstyr samt kulisser fra Nerdalen til Renndølsetra i forbindelse med produksjon av TV programmet 71 grader nord.

Hjemmel

Naturmangfoldloven § 48 *dispensasjon fra vernevedtak*.

Naturreservat Minildalsmyrene, Svartåmoen
Landskapsvernområde Trollheimen, Innerdalen

Vilkår for transporten

Kjøretrase	Kjøretransé går på Innerdalsvegen fra Nerdalen til Renndølsetra (rød linje i kart). Dispensasjonen gjelder for trasé innenfor landskapsvernområdet.
Antall turer / varighet på dispensasjonen	**Dispensasjonen åpner for motorferdsel den 24. september 2022, for to biler – hver for 2 tur / retur (totalt 4 tur / retur).**
Tidsrom	I tillegg til ei generell oppfordring om å unngå motorisert ferdsel i helger og høytider, er det fastsatt følgende kjøretidsbegrensninger: - Generelt kjøreforbud alle dager mellom kl. 21.00 – 08.00. - **Generelt kjøreforbud mellom 10-14 lørdag**, og søndager.
Vilkår	Det er ikke tillatt å bruke motorkjøretøy i verneområdet for transport av bagasje eller proviant av bekvemmelighetsårsaker. **Innehaver av løyvet skal kombinere ulike kjøreoppdrag slik at kjøringen begrenses til et absolutt minimum.** **Persontransport kan kun skje ved ledig plass i forbindelse med annen nytte transport**.
Krav om kjørebok	Dispensasjonen er ikke gyldig dersom kjørebok ikke er utfylt **før** turen starter.

	Utfylt kjørebok skal returneres innen 1. november 2022. For flerårige dispensasjoner må kjørebok være levert før ny kjørebok sendes ut.
Andre vilkår	Dispensasjonen skal medbringes i felt, og forevises ved eventuell kontroll. Ferdselen skal skje så hensynsfullt som mulig for å unngå skade og ulempe for naturmiljø og mennesker. I forbindelse med produksjonen skal transportetappen med bil **ikke** filmes eller fotograferes, da det ikke er ønskelig å sende ut feil budskap om kjøring i Innerdalen. Det skal heller **ikke deles** film /bilder tatt av bilene i Innerdalen i annen sammenheng **etterpå**.

Forholdet til annet lovverk
Når setereier nyttes som sjåfør er det ikke behov for en egen behandling etter lov om motorferdsel, for transport utført av teamet fra 71 grader Nord må det avklares med Sunndal kommune om dette trenger en egen behandling etter lov om motorferdsel. Grunneiers tillatelse kreves i tillegg til denne dispensasjon.

Klagemulighet
Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen via sftl@statsforvalteren.no.

Med hilsen

Sara Kristiane Eide
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

Kopi til:

Sunndal kommune	Romsdalsvegen 2, Postboks 94	6601	SUNNDALSØRA
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER

Verneområdestyret for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47
fmtlpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen

Ola Guttorm Sæther
Sagatrøvegen 24
6655 VINDØLA

Saksbehandler Sara Kristiane Eide **Vår ref.** 2022/8763-0 432.2 **Deres ref.** **Dato** 21.09.2022

Trollheimen landskapsvernområde - dispensasjon for scooterkjøring for transport av utstyr til hytte i Vindøldalen - Ola Guttorm Sæther

Vedtak:

Dispensasjonen gjelder for

Navn:	Ola Guttorm Sæther
Adresse/postnummer/sted:	Sagatrøvegen 24, 6655 Vindøla
Sjåfør (-er):	Ola Guttorm Sæther og Mira Sæther ev. leiekjører med godkjennelse for transportoppdrag i denne delen av Surnadal kommune.
Type kjøretøy:	Snøscooter med slede / UU6568

Transportformål

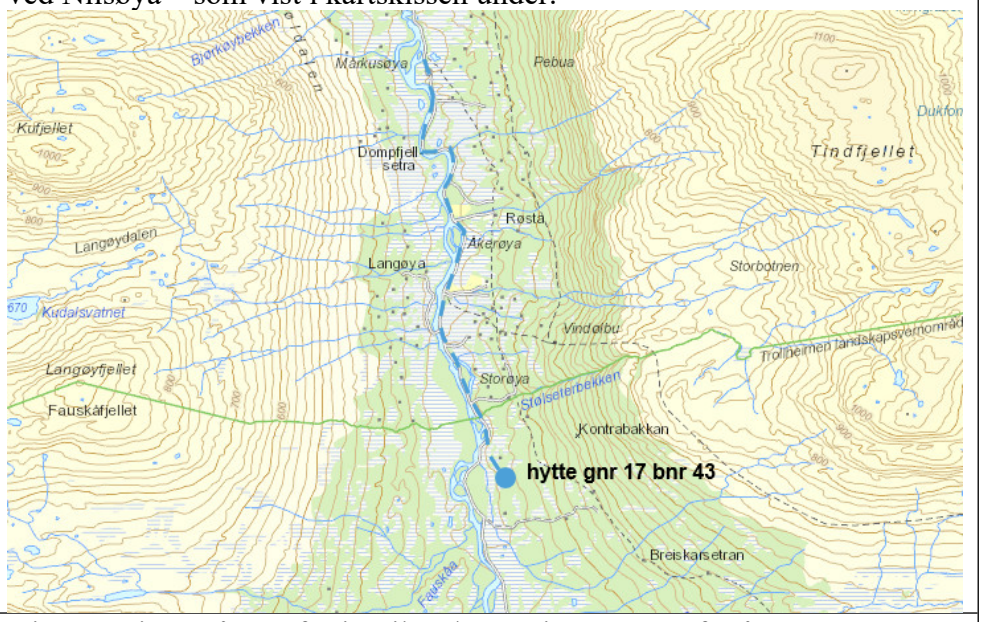
Transport av bagasje, ved og utstyr mellom parkeringsplass på Pebua og hytte på Hardbakken (gnr/bnr, 17/43) i Vindøldalen, Surnadal kommune.

Hjemmel

Verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde kap. IV punkt 5.3:
e) Frakting av materialer og tyngre utstyr (båtar e.a) til fritidshus, buer og naust.

Naturreservat Minildalsmyrene, Svartåmoen
Landskapsvernområde Trollheimen, Innerdalen

Vilkår for transporten

Kjøretrase	Kjøringen skal skje fra vinterparkering ved Pebua til hytte på Hardbakken, ved Nilsøya – som vist i kartskissen under.
Antall turer / varighet	Dispensasjonen åpner for inntil 3 t/r per vintersesong for årene 2023 – 2026.
Tidsrom	I tillegg til ei generell oppfordring om å unngå motorisert ferdsel i helger og høytider, er det fastsatt følgende kjøretidsbegrensninger: Generelt kjøreforbud: - fra lørdag kl. 12.00 til søndag kl. 15.00 - alle dager mellom kl. 21.00 – 08.00 Kjøreforbud i påska og om våren: - fra skjærtorsdag kl. 12.00 til 08.00 påskeaften og fra 12.00 påskeaften til 15.00 2. påskedag **- etter 20. april.**
Krav om slede	Det er ikke tillatt å bruke motorkjøretøy i verneområdet med for transport av bagasje eller proviant av bekvemmelighets -årsaker. Innehaver av løyvet skal kombinere ulike kjøreoppdrag slik at kjøringen begrenses til et absolutt minimum, og på så få kjøredager som mulig. Persontransport kan kun skje ved ledig plass i forbindelse med annen nytte transport når dette ikke medfører behov for flere turer.
Krav om kjørebok	Dispensasjonen er ikke gyldig dersom kjørebok ikke er utfylt **før** turen starter.

	Utfylt kjørebok skal returneres innen 15. mai det enkelte år. For flerårige dispensasjoner må kjørebok være levert før ny kjørebok sendes ut.
Andre vilkår	Dispensasjonen skal medbringes i felt, og vises ved eventuell kontroll. Transporten skal skje på snødekt og frossen mark. Ferdselen skal skje **så hensynsfullt som mulig** for å unngå skade og ulempe for naturmiljø og mennesker.

Forholdet til annet lovverk
Tillatelse etter motorferdsellov hos kommunen og grunneiers tillatelse kreves i tillegg til denne dispensasjon.

Klagemulighet
Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. Forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen per e-post: sftl@statsforvalteren.no.

Med hilsen

Sara Kristiane Eide
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg
1 Saksbehandling
2 Kjørebok 2023/24 - Ola Guttorm Sæther

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Surnadal kommune	Bårdshaugvegen 1	6650	SURNADAL
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER

Verneområdestyret
for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47
fmtlpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen

Nils Erik Røhjell Lehne
Hoåsvegen 785
6612 Grøa

Saksbehandler Sara Kristiane Eide **Vår ref.** 2022/9273-0 432.2 **Deres ref.** **Dato** 22.09.2022

Trollheimen landskapsvernområde - Dispensasjon gitt for helikoptertransport av pipe med beslag til gjeterbu i Giklingdalen - Nils Erik Lehne

Vedtak

Dispensasjonen gjelder for

Navn:	Nils Erik Røhjell Lehne
Adresse/postnummer/sted:	Hoåsvegen 785, 6612 Grøa
Sjåfør (-er):	Tillatelsen er knyttet til Nils Erik Røhjell Lehne, som sammen med ansvarlig utførende flyger er ansvarlig for at vilkårene i tillatelsen blir overholdt. • Ansvarlig utførende flyger, Airlift.
Type kjøretøy/ registreringsnummer:	Helikopter fra Airlift.

Transportformål

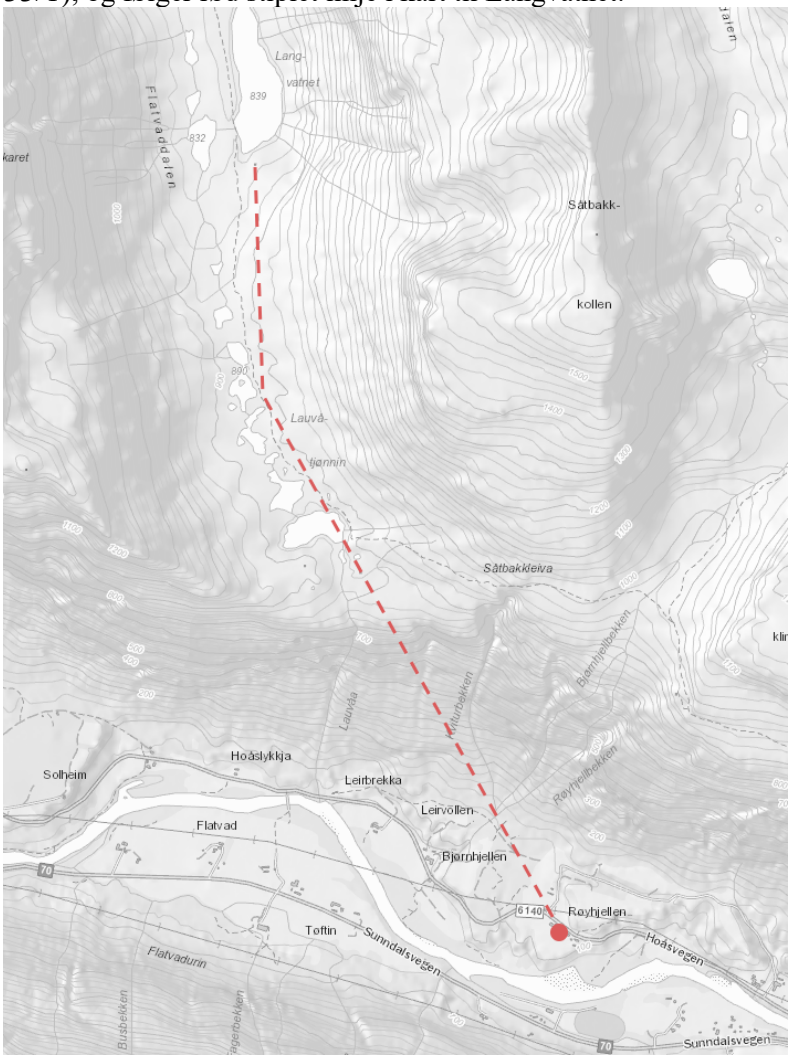
Etter at pipen blåste av taket i vår, er det nødvendig med helikoptertransport av pipe med beslag til gjeterbu i Giklingdalen.

Hjemmel

Hjemmel i verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde kap. IV punkt 5.3. *e) Frakting av materialer og tyngre utstyr (båter e.a.) til fritidshus, buer og naust.*

Naturreservat Minildalsmyrene, Svartåmoen
Landskapsvernområde Trollheimen, Innerdalen

Vilkår for transporten

Kjøretrase	**Kjøretrasé helikopter**. Helikoptertransport starter ved Grøa (G.nr/B.nr 33/1), og følger rød stiplet linje i kart til Langvatnet.
Antall turer / varighet på dispensasjonen	Dispensasjonen gjelder for inntil 5 turer med helikopter i perioden 22.09.2022 – 19.10.2022. Transporten skal samordnes slik at motorferdsel minimeres.
Tidsrom	I tillegg til en generell oppfordring om å unngå motorisert ferdsel i helger og høytider, er det fastsatt følgende kjøretidsbegrensninger: - Transport må skje kun på ukedager. - Ikke tillatt med motorferdsel mellom kl. 21.00 – 08.00.
Krav om slede	Det er ikke tillatt å bruke motorkjøretøy i verneområdet for transport av bagasje eller proviant av bekvemmelighetsårsaker.

	Innehaver av løyvet skal kombinere ulike kjøreoppdrag slik at kjøringen begrenses til et absolutt minimum, og på så få kjøredager som mulig. Persontransport kan kun skje ved ledig plass i forbindelse med annen nytte transport.
Krav om kjørebok	Dispensasjonen er ikke gyldig dersom flygerapport ikke er utfylt **før** turen starter. Utfylt flygerapport skal returneres innen 30. november 2022. Dispensasjonen, sammen med flygerapport, skal medbringes i felt, og forevises ved eventuell kontroll.
Andre vilkår	Flygingen skal utføres med aktsomhet for naturmiljø, vilt /rein og mennesker. SNO Trollheimen, verneområdeforvalter og lensmenn i de aktuelle kommuner skal varsles to dager før flygingen finner sted.

Andre lovverk
Sundal kommune vurderer eventuelt behov for behandling etter lov om motorferdsel. For landing trengs også grunneier og andre rettighetshavere sin tillatelse kreves i tillegg til denne dispensasjon.

Klagemulighet
Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljøverndirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Med hilsen

Sara Kristiane Eide
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg
1 Saksfremstilling
2 Flygerapport 2022 - Nils Erik Lehne

Kopi til:

Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Sunndal kommune	Romsdalsvegen 2, Postboks 94	6601	SUNNDALSØRA

Verneområdestyret for Trollheimen

Postadresse
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Besøksadresse
Rindalsvegen 2A
6657 Rindal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte: +47 74 16 81 25
fmtlpost@statsforvalteren.no
https://www.nasjonalparkstyre.no/trollheimen

Trollheimen Sijte v/ Anna Krihke Renander
Nerskogveien 1958
7393 RENNEBU

Saksbehandler Sara Kristiane Eide **Vår ref.** 2021/9938-0 432.3 **Deres ref.** **Dato** 21.09.2022

Trollheimen landskapsvernområde - Dispensasjon for bruk av helikopter for samling av rein til slakt - Trollheimen sijte

Vedtak

Verneområdestyret for Trollheimen gir Trollheimen Sijte ved Anna Krihke Renander dispensasjon til nødvendig bruk av helikopter for samling av rein for tidlig slakteuttak, som ledd i å redusere tap til rovvilt. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i verneforskriften for Trollheimen landskapsvernområde kap. IV punkt 5.3. f) *Motorferdsel når andre særlege grunnar ligg føre. Før eit løyve i tilfelle vert gjeve, skal trongen haldast opp mot mogelege skader og ulemper og vurderast i høve til eit mål om å redusera motorferdsla til eit minimum*.

Vilkår

- Dispensasjonen gjelder for bruk av helikopter i inntil 20 timer i løpet av oktober måned 2022, for å samle rein til tidlig slakteuttak.
- Flygingen skal utføres med aktsomhet for naturmiljø, vilt /rein og mennesker.
- Nødvendig tillatelse til start og landing skal innhentes hos grunneier.
- Det **skal føres logg for flytransporten**, som sendes Verneområdestyret for Trollheimen innen **30.11.2022** til e-post: sftlpost@statsforvalteren.no.
- SNO Trollheimen, verneområdeforvalter og lensmenn i de aktuelle kommuner skal varsles to dager før flygingen finner sted.

Andre lovverk
Lavtflyging og landing med helikopter faller inn under motorferdsellovens bestemmelser, men for reindrift er det direkte hjemmel for slik motorferdsel. § 10 i motorferdselloven begrenser ikke den adgang grunneier og bruker har etter gjeldende rettsregler til å forby eller begrense motorferdsel på sin eiendom. Trollheimen Sijte bør gjøre avtale med berørte grunneiere om landing skulle være nødvendig.

Klagemulighet
Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen stiles til Miljøverndirektoratet, men sendes til Verneområdestyret for Trollheimen.

Med hilsen

Sara Kristiane Eide
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg

1	Saksfremstilling

Kopi til:

Statsforvaltaren i Møre og Romsdal	Postboks 2520	6404	MOLDE
Rennebu kommune	Myrveien 1 Berkåk	7391	RENNEBU
Statsforvalteren i Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER

ST 44/2022 Eventuelt